

Национални нафтни комитет Србије - Светског нафтног савета

БРОЈ 17
октобар 2015.

БИЛТЕН

Статус обавезних резерви нафте и деривата нафте у Европи, региону и Србији

Наши саговорници:

Мирослав Пивић: Резерве су у надлежности Робних резерви и Министарства енергетике
Adrian Jasimi: Чланице Енергетске заједнице мисле да је 2023. година далеко
Ian Bartosh: Повећана улога јавних резерви у односу на индустријске
Pedro Miras Salamanca: Складишне агенције постоје у 22 од 28 чланица ЕУ

Стручни текст

Обавезне резерве нафте и нафтних деривата од 1974. до 2015.

Вести из WPC и ННКС

Активности наших чланица НИС, Лукоил, Србијагас, ПКС

САДРЖАЈ

1	Порука читаоцима
2	Интервјуи
2	Мирослав Пивић: Резерве су у надлежности Робних резерви и Министарства енергетике
5	Adrian Jasimi: Чланице Енергетске заједнице мисле да је 2023. година далеко
15	Ian Bartosh: Повећана улога јавних резерви у односу на индустријске
20	Pedro Miras Salamanca: Складишне агенције постоје у 22 од 28 чланица ЕУ
24	Стручни текст: Александар Недучин: Обавезне резерве нафте и нафтних деривата од 1974. до 2015.
26	Вести из Светског нафтног савета
27	Вести Националног нафтног комитета Србије
27	Чланице ННКС
27	ПКС
31	НИС а. д.
35	ЈП Србијагас
39	ЛУКОИЛ

Поштовани читаоци,

Ново издање кварталног билтена Националног нафтног комитета Србије бави се једном од најактуелнијих, у многим земљама - укључујући нашу - још отвореној теми обавезних резерви нафте и деривата.

Теми која, можемо слободно речи, никада до сада није била целовито и детаљно презентирана не само широкој, већ и стручној јавности. Утолико је вредност овог броја и у његовој правовремености, да не само прати, већ и иде испред догађаја, што је уосталом и црвена линија коју следи уређивачка политика нашег Комитета.

О томе докле је Србија стигла и која решења је изабрала на плану формирања обавезних резерви нафте и деривата за Билтен говори Мирослав Пивић, директор Управе за резерве енергената у Министарству рударства и енергетике.

Адријан Јасими, објашњава нашим читаоцима, испред Секретаријата Енергетске заједнице, какви финансијски, правни, политички, технички и организациони изазови стоје на том путу, уз напомену да рок до 2023. године не оставља много времена.

Експерт Међународне агенције за енергију, Јан Бартош говори о начинима на које ова институција реагује на ванредне ситуације поремећаја на тржишту нафте, што у суштини представља и стуб њене активности, а Педро Мирас Саламанка, председник Шпанске корпорације за стратешке нафтне резерве - КОРЕС, заокружује листу наших саговорника дајући пресек једног од најуспешнијих светских искустава у овој области.

Билтен је употпуњен и приказом нашег стручног сарадника Александра Недучина о више од четири деценије дугој историји развоја обавезних резерви нафте и деривата у свету, са посебним освртом на европске директиве везане за ову област и праксу у једном броју европских земаља.

Редакција Билтена ННКС

ИНТЕРВЈУ: Мирослав Пивић, директор Управе за резерве енергената у Министарству рударства и енергетике

РЕЗЕРВЕ СУ У НАДЛЕЖНОСТИ РОБНИХ РЕЗЕРВИ И МИНИСТАРСТВА ЕНЕРГЕТИКЕ

Владимир Спасић

Обавезне резерве нафте су својина Републике Србије, па држава и управља њима – набавља, пушта их на тржиште, обнавља. У искључивој надлежности Министарства енергетике су обавезне резерве природног гаса, док су обавезне резерве нафте и деривата у надлежности Републичке дирекције за робне резерве и Министарства. Тенденција је код чланица ЕУ да се све више прелази на „државни“ систем обавезних резерви. С обзиром да смо тек започели формирање обавезних резерви, у наредном периоду ће свакако бити разговора и анализа о ефикасности постојећег модела, каже Мирослав Пивић, в. д. директор Управе за резерве енергената у Министарству рударства и енергетике.

БИЛТЕН ННКС: Који систем је изабрала Србија за чување обавезних резерви?

МИРОСЛАВ ПИВИЋ: Не постоји прецизно утврђен систем обавезних резерви. У Републици Србији се у оквиру система обавезних резерви нафте и деривата нафте подразумева примена Директиве ЕУ 2009/119 у национално законодавство, али и оперативно поступање у смислу набавке нафте и деривата нафте за потребе обавезних резерви на начин одређен овим прописом. Све извршне и стручне послове у овој области обавља Управа за резерве енергената, орган у саставу Министарства рударства и енергетике, која је основана Законом о енергетици из децембра 2014. године. Дакле, Република Србија се определила за институционални модел који се финансира из буџета.

БИЛТЕН ННКС: Како је подељена надлежност између Робних резерви и Министарства односно Централног складишног тела? Да ли је овај модел најбоље решење?

МИРОСЛАВ ПИВИЋ: Републичка дирекција за робне резерве је посебна организација која се, у свом раду, наслања на Министарство трговине. Она је задужена за управљање робним резервама које се образују и користе за обезбеђење снабдевености и стабилности на тржишту у случају: ванредних ситуација – елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа, катастрофа и других већих несрећа и непогода услед којих наступа или може да наступи прекид у основном снабдевању, или недовољно, односно нестабилно основно снабдевање, затим наступања или непосредне опасности наступања

озбиљних поремећаја на тржишту и ванредног или ратног стања. Снабдевеност обухвата обезбеђење потреба становништва пољопривредним и прехранбеним производима, лековима и медицинским средствима и производима који су неопходни за живот људи и здравље животиња, као и стратешким сировинама и материјалима за репродукцију од посебног значаја или стратешког интереса за државу. Министарство енергетике, односно Управа за резерве енергената, као орган у саставу Министарства у чијем је саставу и Централно складишно тело (према Директиви 2009/119) обавља следеће послове: формира, одржава и, у случају поремећаја у снабдевању, пушта на тржиште обавезне резерве природног гаса и обавезне резерве нафте и деривата нафте у складу са законом којим се уређују робне резерве,

закључује уговор о куповини и продаји природног гаса, као и позајмицама природног гаса, ради формирања, одржавања и пуштања обавезних резерви на тржиште у случају поремећаја у снабдевању, припрема програма из члана 347. и 348. овог закона, води регистар обавезних резерви, извештава Владу о реализацији годишњег програма обавезних резерви природног гаса, извештава Владу о количини, структури, размештају и расположивости обавезних резерви природног гаса и друге послове у складу са посебним законом. Циљ Директиве ЕУ је одржавање високог нивоа сигурности снабдевања у Унији, путем поузданих и транспарентних механизма који се темеље на солидарности између држава чланица и у складу су са правилима унутрашњег тржишта и конкуренције. Тај циљ појединачне државе чланице не могу постићи у задовољавајућој мери, те је бољи приступ на нивоу ЕУ, примењујући при томе начело супсидијарности и начело пропорционалности.

БИЛТЕН ННКС: То значи?

МИРОСЛАВ ПИВИЋ: Дакле, у искључивој надлежности овог Министарства су обавезне резерве природног гаса, док су обавезне резерве нафте и деривата у надлежности Републичке дирекције за робне резерве и Министарства, према тачно прописаним пословима које обавља сваки од органа. Овакав приступ је одређен ради рационализације кадровских, инфраструктурних и финансијских капацитета и у складу је са економичним управљањем јавним финансијама и одговорном фискалном политиком.

БИЛТЕН ННКС: У Европи и свету све више је заступљен модел у којем је државна агенција задужена за обавезне резерве, али део тих резерви чувају приватне компаније односно индустрија. Шта мислите о овом моделу? Зашто се Србија определила само за државно управљање резервама?

МИРОСЛАВ ПИВИЋ: Према домаћем законодавству, све обавезне резерве се првенствено чувају у складиштима у јавној својини (Републичке дирекције за робне резерве и Јавног предузећа „Транснафта“), а када, у наредним годинама, складишта у јавној својини буду попуњена, обавезне резерве ће се складиштити и код приватних складиштара. У вези са управљањем обавезним резервама, напомињемо да су оне својина Републике Србије, те да сходно томе Србија и управља њима – набавља, пушта их на тржиште, обнавља. Тенденција је код чланица ЕУ да се све више прелази на „државни“ систем

Transnfta

обавезних резерви. О овој теми је разговарано на недавно завршеном 7. Нафтном форуму Енергетске заједнице. С обзиром да је Република Србија тек започела формирање обавезних резерви, у наредном периоду ће свакако бити разговора и анализа о ефикасности постојећег модела.

БИЛТЕН ННКС: Шта Србија добија ако преко система тикета држи део резерви у Немачкој?

МИРОСЛАВ ПИВИЋ: Како је предвиђено Годишњим програмом формирања и одржавања обавезних резерви нафте

Година	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Број дана просечне дневне потрошње	9.5	17	23	31	39	47	54	61	61	61

и деривата нафте и због достизања планираног броја дана у обавезним резервама, одређена количина обавезних резерви деривата нафте се обезбеђује путем опцијских уговора, односно система тикета. Министарство рударства и енергетике је дефинисало процедуру са Савезним министарством економије и енергетике Савезне Републике Немачке о размени информација и валидацији опцијских уговора, а сагласно упутствима Енергетске заједнице [ЕнЗ] издаваоци тикета морају бити из земаља чланица ЕУ или потписника споразума ЕнЗ или одобрени од њихових сертификационог тела.

БИЛТЕН ННКС: С обзиром да смо на тендеру набавили тикете за опцијску куповину, који проценат обавезних резерви ће бити у физичком облику? Да ли у том смислу постоје нека ограниче-

ња у Директиви?

МИРОСЛАВ ПИВИЋ: Како је предвиђено Годишњим програмом формирања и одржавања обавезних резерви нафте и деривата нафте за 2015. годину, количина обавезних резерви деривата нафте које ће се набавити и складиштити у физичком облику је нешто више од 1/3 укупних количина за ову годину. Позив за подношење понуда за заједничку јавну набавку сирове нафте и деривата нафте за потребе обавезних резерви, коју спроводе Министарство рударства и енергетике - Управа за резерве енергената и Републичка дирекција за робне

резерве, је у току и очекујемо да се овај посао заврши до краја године. Директива не прописује ограничења у смислу количина које се чувају у физичком облику, али је чланом 16. Закона о робним резервама прописано да најмање једна трећина обавезе чувања резерви треба да буде у готовим производима.

БИЛТЕН ННКС: Има ли Србија инфраструктуру за држање обавезних резерви?

МИРОСЛАВ ПИВИЋ: Делимично да, али планирамо значајне инвестиције у наредним годинама.

БИЛТЕН ННКС: Србија до 2023. мора да примени ЕУ директиву 2009/119/ЕС. Шта конкретно мора да уради? Да ли ће успети то да уради?

МИРОСЛАВ ПИВИЋ: На управно завршеном 7. Нафтном форуму, који је оджан у Београду од 7-9. септембра у организацији ЕнЗ, Србији је одато признање да је завршила усклађивање свог законодавног оквира као прва од земаља из југоисточне Европе потписница споразума ЕнЗ. Дугорочним планом формирања и одржавања обавезних резерви за период од десет календарских година, који је Влада Републике Србије донела, предвиђа се постепено формирање обавезних резерви у наредним година-

ма. Од залиха у износу 9,5 дана просечне дневне потрошње у 2015, преко 39 дана у 2019, да би се предвиђени 61 дан достигао 2022. године.

БИЛТЕН ННКС: Колико би требало да кошта формирање обавезних резерви? Колики ће бити годишњи трошкови чувања обавезних резерви?

МИРОСЛАВ ПИВИЋ: То је одређено у Дугорочном плану формирања и одржавања обавезних резерви за период од

Подела надлежности Робних резерви и Министарства енергетике

Републичка дирекција за робне резерве је задужена за управљање робним резервама које се образују и користе за обезбеђење снабдевености и стабилности на тржишту у случају:

- 1) ванредних ситуација – елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа, катастрофа и других већих несрећа и непогода услед којих наступа или може да наступи прекид у основном снабдевању, или недовољно, односно нестабилно основно снабдевање
- 2) наступања или непосредне опасности наступања озбиљних поремећаја на тржишту;
- 3) ванредног или ратног стања.

Министарство рударства и енергетике, односно Управа за резерве енергената, у чијем је саставу и Централно складишно тело обавља следеће послове.

- 1) формира, одржава и, у случају поремећаја у снабдевању, пушта на тржиште обавезне резерве природног гаса и обавезне резерве нафте и деривата нафте у складу са законом којим се уређују робне резерве;
- 2) закључује уговор о куповини и продаји природног гаса, као и позајмицама природног гаса, ради формирања, одржавања и пуштања обавезних резерви на тржиште у случају поремећаја у снабдевању;
- 3) припрема програме из члана 347. и 348. овог закона;
- 4) води регистар обавезних резерви;
- 5) извештава Владу о реализацији годишњег програма обавезних резерви природног гаса;
- 6) извештава Владу о количини, структури, размештају и расположивости обавезних резерви природног гаса и
- 7) друге послове у складу са посебним законом.

Биографија

Мирослав Пивић је в.д. директор Управе за резерве енергената од фебруара ове године. Пре тога је од маја 2014. године био виши саветник - Шеф одсека за координацију министарстава и посебних државних институција у ванредним ситуацијама у кабинету министра без портфеља за ванредне ситуације.

До маја 2014, а од октобра 2013. обављао је функцију помоћника министра - Сектор за инвестиција и финансијско управљање у Министарство грађевинарства и урбанизма. Пре тога је, од 2010. до 2013, радио као консултант за финансијски, стратегијски и општи менаџмент.

У Центер банци у Белорусији био је члан Надзорног одбора, а консултант у Опортјунити банци од децембра 2010 до јуна 2012. Функцију председника Извршног одбора Марфин банке обављао је од новембра 2007. до априла 2010.

До 2007. је 17 година био на високим позицијама у банкарском сектору. Радио је у Еуробанк ЕФГ, ХВБ - Уникредит, Првој предузетничкој банци (сада НЛБ банка) и Београдској банци.

Рођен је 1964. године у Београду. Има диплому мастера Пољопривредног факултета Универзитета у Београду.

Говори енглески, француски, грчки, руски. Ожењен је и отац две ћерке.

Сертификовани је тренер Dale Carnegie Training.

10 календарских година који је донела Влада и који носи ознаку – "Поверљиво". Приближан износ потребних финансијских средстава за формирање и одржавање обавезних резерви нафте и деривата нафте, за период закључно са 2024. годином, до када је припремљена пројекција у дугорочном плану, је више од 700 милиона евра. Пројекција је припремљена на основу количине обавезних резерви које се чувају, а израчунавају на основу еквивалента сирове нафте по методологији прописаној наведеном Директивом и Уредбом. Наведни износ састоји се од потребних финансијских средстава за набавку нафте и деривата нафте који чине обавезне резерве, потребних складишних капацитета, средстава за куповину уговорних права за деривате нафте, потребних финансијских средстава за услуге складиштења, потребних средстава за припрему техничке документације за инвестиције и изградњу складишта у јавној својини, консултантских и пратећих услуга неопходних за формирање обавезних резерви. Пројекције ће се ажурирати у роковима и на начин на који се ажурирају пројекције прихода буџета, а у складу са очекиваним приходима од накнаде за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте и износом расположивих средстава, као и на основу тржишта.

Адријан Јасими, експерт за нафту у Секретаријату Енергетске заједнице

ЧЛанице ЕНЕРГЕТСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ МИСЛЕ ДА ЈЕ 2023. ГОДИНА ДАЛЕКО

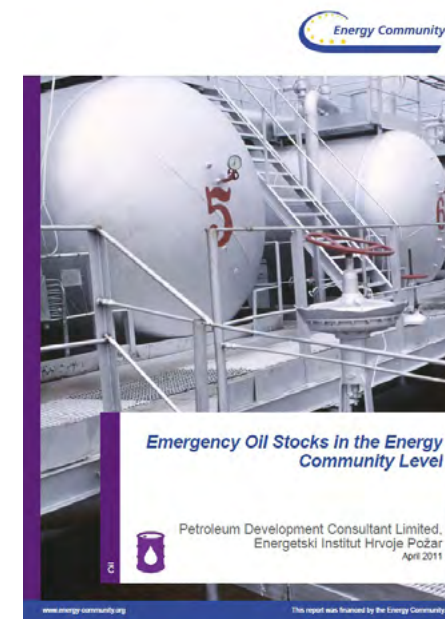
Владимир Спасић

Формирање обавезних резерви и ефикасног система реаговања у кризним ситуацијама је велики изазов са финансијске, правне, политичке, техничке и организационе тачке гледишта. Већина чланица мора да пређе дуг пут да би постигла потпуну усклађеност са Директивом Савета ЕУ 2009/119/ЕК. Проблем је и веровање у многим чланицама да је рок за пуну примену Директиве, 2023. година, далеко. Међутим, истина је потпуно другачија узимајући у обзир све неопходне кораке који се морају предузети, каже Адријан Јасими, експерт за нафту Секретаријата Енергетске заједнице

БИЛТЕН ННКС: Какав је сада статус обавезних резерви нафте у чланицама Енергетске заједнице (ЕнЗ)?

АДРИАН ЈАСИМИ: Нафта је један од најважнијих извора енергије у свету. Њена потражња наставља да расте и у свим чланицама ЕнЗ. Док потрошња расте, брига о сигурности снабдевања је ствар општег интереса у региону, због

комбинације високе увозне зависности, ограниченог броја домаћих произвођача, недостатка интерконекија који би олакшали снабдевање и недовољних капацитета за складиштење. Одлука за проширење надлежности Уговора о ЕнЗ на нафту донета је на 5. Министарском савету у децембру 2008. На основу те Одлуке (број 2008/03/МС - ЕНЦ), појам "мрежна енергија" као што је дефинисан у члану 2 Уговора укључује и нафтни сектор. Ово обухвата снабдевање, трговину, прераду и пренос сирове нафте и нафтних деривата у складу са Директивом Савета ЕУ 2006/67/ЕЗ, као и ценоводе, складишта, рафинерије и инсталације за увоз и извоз. После одлуке ЕнЗ, Европска унија (ЕУ) је решила да преиспита систем обавезних залиха нафте, са посебним освртом на доступност нафте у случају кризе, истичући синергију са истим механизмом Међународне агенције за енергију. ЕУ је усвојила нову Директиву Савета ЕУ 2009/119/ЕК септембра 2009. године, која наставља да регулише обавезне залихе.

У октобру 2012. године, 10. Министарски савет ЕнЗ је усвојио ову Директиву о увођењу обавезе држања минималних обавезних резерви сирове нафте и/или нафтних деривата од 1. јануара 2023. Од овог датума, од свих чланица се захтева да чувају залихе нафте у висини

90 дана просечног нето дневног увоза, или за 61 дан просечне дневне бруто домаће потрошње, у зависности која је од ове две количине већа, како би се смањили поремећаји у снабдевању. Директива прописује правила у циљу обезбеђивања високог нивоа сигурности снабдевања нафтом кроз поуздане и јавне механизме засноване на солидарности између чланица и успостављању неопходних процедура да се носе са озбиљним смањењем испорука. Након усвајања Директиве 2009/119/ЕК, очекује се да чланице донесу законе и подзаконска акта неопходне за њено поштовање. Напредак чланица у томе знатно варира, у распону од тога да су још у раној фази разматрања могућих опција за избор модела, као у Босни и Херцеговини, Молдавији, Украјини, преко поодмаклих фаза избора - Албанија, Црна Гора, Косово*, усвојених закона и делимично подзаконских аката - БЈР Македонија, до тога да су потпуности усвојени и закони и акти - Србија.

БИЛТЕН ННКС: Након усвајања Директиве 2009/119/ЕК, чланице су морале донети неопходне прописе и акте за њено спровођење до 2015?

АДРИАН ЈАСИМИ: С обзиром да многе чланице верују да је рок од 2023. још далеко, Секретаријат их је позвао да

у најкраћем могућем времену усвоје Директиву и предложио неопходне привремене мере са конкретним роковима. Не постоји обавеза да чланице неопходне прописе и акте усвоје до 2015. године. Постоји само једна обавеза (члан 1. Одлуке /2012/03/МС - ENC) - за пуну примену Директиве о обавезним залихама нафте до 1. јануара 2023. С обзиром на спори напредак у припремама за примену Директиве, Секретаријат сматра да би њене измене и допуне у смислу прецизних међу-рокова олакшале њено благовремено спровођење.

БИЛТЕН ННК: Који су главни модели чувања резерви које чланице намеравају да уведу?

АДРИАН ЈАСИМИ: Квота обавезних резерви је одређена за сваку чланицу према обавези у Директиви. То значи да све чланице морају да обезбеде да њихове залихе у сваком тренутку у оквиру ЕнЗ буду најмање 90 дана просечног дневног нето увоза или 61 дана просечне дневне бруто домаће потрошње, која од ове две количине је већа. Чланице имају обавезу да осигурају да су резерве расположиве и физички доступне. У том смислу, одговорне су за успостављање система за идентификацију, обрачун и контролу резерви. Мора бити успостављен и ажуриран регистар о информацијама о обавезним резервама - локација депоа, рафинерије или складишта, количине, власник и њихов

састав. Резиме регистра се мора слати једном годишње Европској комисији. Директива 2009/119/ЕК поставља захтеве за прикупљање података који су потребни за израчунавање количине обавезних резерви (који су обухваћени Уредбом ЕК 1099/2008), као и за извештавање стварног нивоа залиха.

Чланице које желе да држе специфичне резерве морају да изаберу један или више нафтних деривата из листе у Члану 9 (2) Директиве тако да потрошња изабраних деривата буде најмање 75 одсто домаће потрошње. Намера оваквог решења је да се избегне да чланице чувају деривате који им неће бити потребни у ванредним ситуацијама. Став 5 члана 9 односи се на ситуацију када чланице не држе најмање 30 дана специфичних резерви. Та добровољна обавеза да се држе специфичне резерве не утиче на општу 90/61 обавезу држава. Уколико је чланица решила да не држи специфичне резерве онда мора трећину обавезних резерви да држи у

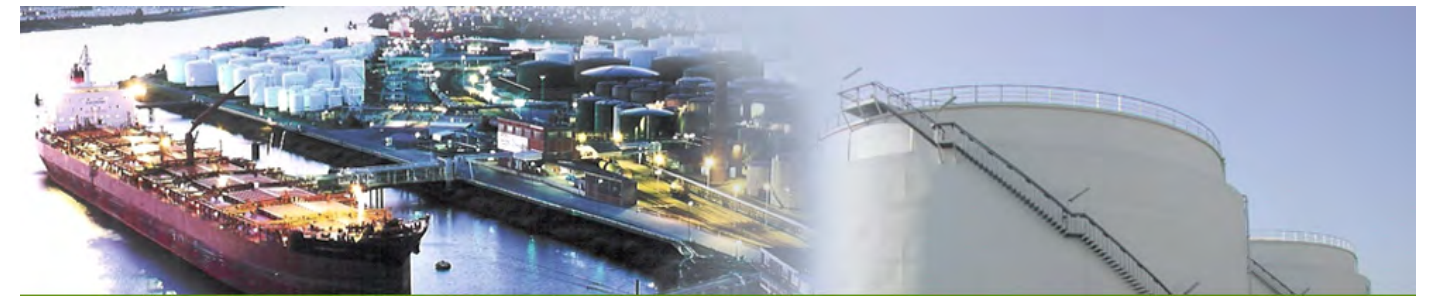
дериватима.

Чланице морају бити у стању да ослободе све или део обавезних и специфичних резерви ако је потребно. Морају се направити планови за непредвиђене ситуације. У случају већег поремећаја у снабдевању, морају постојати хитне процедуре. Посебна правила се примењују у зависности од тога да ли постоји или не постоји међународна одлука да се користе резерве.

Чланице примењују различите приступе у управљању резервама, неке су основале централне складишне агенције (ЦСА), друге су обавезале компаније на тржишту (у Директиви се оне зову "привредни субјекти") да држе резерве, а треће имају државне резерве које финансира и контролише држава. Осим тога комбинација агенције и привредних субјеката, које деле обавезу држања резерве, такође се примењује. Сви ови приступи могу да испуне услове наведене у Директиви 2009/119/ЕК.

БИЛТЕН ННК: Које проблеме видите у успостављању обавезних резерви у чланицама ЕЗ?

АДРИАН ЈАСИМИ: Формирање резерви и ефикасног и поузданог система реаговања у ванредним ситуацијама је велики изазов са финансијске, правне, политичке, техничке и организационе тачке гледишта. Већина чланица мора да пређе дуг пут да би постигла потпуну усклађеност са Директивом и због тога

је веома важно подизање нивоа свести и промовисање сарадње у циљу развијања широко прихваћеног система за реаговање у кризним ситуацијама. Већина чланица би на почетку требало да успостави Радну групу одговорну за развој предлога о резервама. Ова група би требало да предложи модел, укључујући састав залиха и начин финансирања. Осим тога, неопходан је и нацрт Акционог плана за успостављање резерви и утврђивање расположивих капацитета за складиштење. На основу овог предлога, одлуку мора донети Влада.

Осим тога, подзаконски акти и неопходне измене постојећег законодавства требало би да одобри Влада са приоритетом. Потребно је и уредити оснивање централне складишне агенције и почетак месечног прикупљања података. Успостављање месечног извештавања у свим чланицама, које обухвата квалитетне провере и осигуравање да се подаци подносе сваког месеца до одређеног рока, је следећи кључан корак. Такво прикупљање података је од суштинског значаја за испуњавање обавеза према Директиви и Секретаријат је обезбедио свакој чланици техничку подршку да би се разјаснила и боље разумела замршеност извештавања и методологија који се односе на прорачуне резерви. БЈР Македонија и Србија су предузеле конкретне кораке да почну месечно прикупљање података на основу упитника за Месечну нафтну статистику.

Други проблем се односи на веровање у многим чланицама да је рок за пуну примену Директиве, 2023, далеко. Међутим, истина је потпуно другачија узимајући у обзир све неопходне кораке који се морају предузети да се успешно успостави систем обавезних резерви.

БИЛТЕН ННК: Шта бисте саветовали Србији? Који је најбољи начин да дефинише пожељну величину резерви и правила за њихову предвидиву употребу?

АДРИАН ЈАСИМИ: Сигурност снабдевања нафтом, као део сигурности снабдевања енергијом, је један од главних приоритета у нафтном сектору Србије. Напредак Србије требало би да послужи као конкретан пример на који би могле да се угледају остале чланице.

Правни оквир Републике Србије за обавезне резерве нафте чине Закон о робним резервама и Закон о енергетици. Србија је усвојила и подзаконске акте који су у складу са анексима I-IV Директиве и одредбама за прикупљање накнаде за резерве. Недавно је Влада Србије одобрила дугорочни план да се постепено успоставе резерве за период од десет календарских година, средњорочни план (2015 - 2017) и план за 2015. годину, чиме су створени услови да ове године почне прављење залиха. Сада, када постоје сви основни предуслови за формирање обавезних резерви, Србија је у процесу покретања првог јавног тендера за нафту и нафтне деривате. Недавно је завршен тендер за обезбеђивање тикета за опцијску куповину нафте, као пилот пројекат, уз подршку немачког Савезног министарства за економске односе и енергетику и Федералног завода за економске односе и контролу извоза. Организациона структура у оквиру Министарства рударства и енергетике је прилагођена како би била усаглашена са улогом централне складишне агенције, а именовано је и особље које није у потпуности задужено само за ове послове. Од 1. новембра 2014. године произвођачи и увозници нафтних деривата у обавези су да плате таксу за обавезне резерве од 2,60 динара по литру (око 2 евро цента по литру) на скоро све нафтне деривате. Такса би требало да се искористи за куповину залиха и градњу складишта. Србија је на добром путу. У оквиру датог модела који је избрала, ради највише што може. Упркос оперативним проблемима са којима се тренутно суочава, Секретаријат сматра да постоји спремност и политичка воља да се све превазиђе.

БИЛТЕН ННК: Шта још мора да се уради?

АДРИАН ЈАСИМИ: Важно је да се разјасни шта би требало да се уради како би се обезбедило да резерве буду изузете од акциза и створили једнаки услови за учешће свих играча на тржишту (произвођача и увозника нафтних деривата) на тендерима Министарства. Нажалост, испуњавање оба циља ће захтевати значајне промене Закона о акцизима. Тренутно, како би резерве биле изузете од акциза, Министарство може да држи залихе у акцизним или царинским складиштима. Све резерве у акцизном складишту морају да буду домаћег порекла и само домаћи произвођачи нафтних деривата могу да добију статус акцизног складишта. У царинским складиштима, ситуација је потпуно другачија. Роба мора бити страног порекла што значи да само увозници нафтних деривата могу да учествују на таквим тендерима. Једини начин да се реши овај проблем је да се измени Закон о акцизима и усклади са Директивом ЕУ 2008/118/ЕК која се односи на акцизе, што ће смањити трошкове куповине залиха и обезбедити већу јавност и конкуренцију у оквиру система обавезних резерви. Изазови постоје и у вези са нестабилном ценом нафтних деривата, одсуством билатералних споразума за коришћење складишних капацитета у иностранству и опцијске куповине преко тикета (без обзира на напредак који је постигнут са Немачком и Мађарском), одсуством адекватних складишта, смањеном активносту петрохемијске индустрије...

БИЛТЕН ННК: Постоји идеја о заједничком држању обавезних резерви више чланица и њиховом активирању како би се смањили трошкови?

АДРИАН ЈАСИМИ: Формирање обавезних резерви и ефикасног и поузданог система реаговања у ванредним ситуацијама је велики изазов у свим аспектима. Због тога би требало да се развија као регионални пројекат заснован на координираној стратегији у циљу повећања ефикасности и поузданости система реаговања, остваривања економије обима, коју нуде регионални инвестициони планови, и избегло преклапање активности и двоструко финансирање. То није ограничено само

на складиштење резерви у суседној земљи, и може се проширити на сарадњу у оквиру система реаговања на основу регионалних споразума.

Координиран регионални приступ требало би да се примени у погледу одржавања и коришћења постојеће нафтне инфраструктуре и резервних складишта у оквиру ЕЗ, планирања ризика, планирања изградње додатних и нових складишта, финансирања и набавке залиха нафте, транспорта, попуње и доступности залиха у случају кризе, планова за непредвиђене ситуације, организационих мера да би се ови планови спровели, одговора у кризним ситуацијама, процедура за активирање залиха, контроле спремности за ванредне ситуације и чувања резерви и извештавање.

Чланице ЕнЗ нису чланице Међународне агенције за енергију и део њеног система процене и реаговања, те на њих не утичу њене одлуке да се искористе обавезне резерве. Дакле, у смислу сигурности снабдевања нафтом, чланице и ЕнЗ у целини нису повезане са остатком света и међународно признатим институцијама која доносе одлуке.

Ако је снабдевање нафте угрожено у ЕнЗ, неће бити међународне одлуке да се искористе залихе нафте, јер је то локални поремећај који не утиче на глобално тржиште. Зато чланице морају да се саме заштите. Будући да држање обавезних резерви и систем реаговања у ванредним ситуацијама у чланицама још није успостављен, није могуће припремити конкретан предлог о сарадњи између њих. Али, ово ће бити један од наших приоритета у циљу унапређења заједничке акције и јачања енергетске безбедности. Главне активности ће бити усмерене на чување резерви у суседним чланицама, обезбеђивање приступа морским лукама за чланице без мора и могућност да се користе резервни складишни капацитети у чланицама близу оних које их немају довољно, обезбеђивање заједничких инфраструктурних пројеката и проширење сарадње на систем реаговања у кризним ситуацијама на основу регионалних споразума.

да се саме заштите. Будући да држање обавезних резерви и систем реаговања у ванредним ситуацијама у чланицама још није успостављен, није могуће припремити конкретан предлог о сарадњи између њих. Али, ово ће бити један од наших приоритета у циљу унапређења заједничке акције и јачања енергетске безбедности. Главне активности ће бити усмерене на чување резерви у суседним чланицама, обезбеђивање приступа морским лукама за чланице без мора и могућност да се користе резервни складишни капацитети у чланицама близу оних које их немају довољно, обезбеђивање заједничких инфраструктурних пројеката и проширење сарадње на систем реаговања у кризним ситуацијама на основу регионалних споразума.

Biography

Адријан Јасими, нафтни експерт, Секретаријат Енергетске заједнице. Почео је да ради за Секретаријат Енергетске заједнице у мају 2009. године као стручњак за нафту. Пре доласка у Секретаријат, Јасими је до 1994. године био у Институту за нафту и гас у Албанији. После тога био је запослен у британској компанији Premier Oil, где је десет година био директор представништва у Албанији.

Јасими је 2004. постао шеф кабинета и саветник за нафту министра енергетике и индустрије Албаније, а у септембру 2005. је поново именован за шефа кабинета министра економије, трговине и енергетике, што је радио до априла 2009. године.

Дипломирао је физику.

Укључен је у многе преговоре у вези са уговорима у сектору нафте и гаса о подели производње и заједничким улагањима.

ПРЕГЛЕД ПО ЧЛаницаМА ЕНЗ

Албанија

Тренутни систем обавезних резерви је заснован на прописима из 1999. године (допуњеним 2004) и владиним уредбама из 2004. и 2007. године, где је цела обавеза чувања резерви додељена нафтној индустрији. Мониторинг и механизми контроле за потврду да ли индустрија испуњава обавезе су формално на снази, а учињени су напори да се спровођење ојача. Међутим, тренутни систем није усклађен са Директивом 2009/119/ЕК. Албанија је тренутно фокусирана на истраживање различитих могућности како би се постојећи систем могао променити у систем који је у складу са Директивом. У припреми је иницијални нацрт закона о обавезним резервама нафте.

Босна и Херцеговина

Тренутно нема закона о обавезним залихама нафте и нафтних деривата на државном нивоу и не постоји национална стратегија да се испуне обавезе Директиве. Оба ентитета су усвојила законе који нису у складу са Директивом и чини се да не постоји њихова жеља да пренесу суверенитет над залихама нафте на државни ниво, што чини координацију националног система за обавезне резерве веома изазовним. С обзиром на односе и посебне интересе два ентитета, биће важно да се испитају различите опције, укључујући и моделе засноване на индустрији, у циљу осмишљавања система који је најбоље у стању да се одговори околностима Босне и Херцеговине.

БЈРМ

Бивша Југословенска Република Македонија је друга чланица која је прихватила најважније одредбе Директиве. Закон о обавезним резервама нафте, којим се усваја Директива, ступио је на снагу у октобру 2014. године. Закон је требало да се примењује од 1. јануара 2015. године, али 2. децембра 2014. године, Скупштина је усвојила Закон о изменама Закон о обавезним резервама

нафте, којим је одложио примену за годину дана. Дакле, Закон ће ступити на снагу тек 1. јануара 2016. Усвајање Закона је био значајан корак напред, који мора бити праћен усвајањем подзаконских аката у циљу испуњавања услова из Закона.

Косово*

Главни закон који регулише нафтни сектор је Закон о тржишту нафте из 2005. године, измењен 2009. године. Нови закон који је требало да усвоји Директиву 2009/119/ЕК је направљен и размотрен, али је на крају одбијен од стране Парламента средином 2013. године. Министарство трговине и индустрије (које је одговорно за нафту и нафтне деривате) израдило је нови Закон о обавезним резервама нафте у марту 2014. године, уз помоћ Секретаријата ЕнЗ. Коначна верзија нацрта је спремна за слање Министарству и потом Скупштини на усвајање, под условом да га одобри Министарство финансија. Закон би требало да буде усвојен у четвртм кварталу 2015.

Црна Гора

Закон о енергетици из 2010. прописује да су стратешке резерве нафте и нафтних деривата једнаке просечној домаћој потрошњи за 90 дана у претходној години и ту обавезу мора да испуни индустрија. Међутим, одредбе Закона које се односе на резерве нафте нису спроведене до данас. Одлучено је да се ова област регулише новим законом који би био посвећен само стратешким залихама нафте и нафтних деривата. У априлу 2015. године, Влада је усвојила Акциони план за усклађивање националног законодавства са правним тековинама ЕУ у вези са обавезним резервама, оснивањем централне агенције и повећањем складишних капацитета. Тренутно је у току дефинисање модела за резерве који укључује израду нацрта закона о обавезним залихама.

Молдавија

Тренутно нема закона о залихама за ванредне ситуације. Досад том питању није дат велики приоритет, а индустрија нема законску обавезу да држи залихе. Агенција за материјалне резерве је

једина државна институција која има неке капацитете и која делимично послује и на тржишту нафте. Залихе нафте које држи ова Агенција могу се користити не само у ситуацијама природних катастрофа и ратова, већ и у случајевима поремећаја на тржишту. Закон о робним резервама укључује поступке за ослобађање и извештавање о овим залихама који, међутим, нису у складу са Директивом 2009/119/ЕК.

Србија

Обавезне резерве нафте регулисане су Законом о робним резервама усвојеним у децембру 2013. Овим прописом (а нарочито члановима од 15 до 31), Србија је усвојила најважније одредбе Директиве 2009/119/ЕК. Нови Закон о енергетици који покрива сектор нафте је усвојен децембра 2014. Дирекција за резерве енергената као орган управе у саставу Министарства рударства и енергетике је делимично успостављена. Закон ствара и правни основ за увођење система за праћење квалитета нафтних деривата у Србији. Сада, када је усвојено све што је потребно за успостављање обавезних резерви, право је време да се почне са формирањем обавезних резерви.

Украјина

Закон о нафти и гасу је главни пропис који регулише сектор нафте у земљи. Тренутно, Украјина нема правни оквир за успостављање обавезних залиха. Децембра 2009. године, Влада је одобрила концепт за успостављање ових резерви за период до 2020. Направљен је закон о минималним залихама нафте и нафтних деривата, али је 2010. години одбијен од стране Владе. У априлу 2015, Кабинет министара усвојио је Акциони план који предвиђа да ће до децембра 2015. године бити припремљен и одобрен правни акт о моделу залиха у блиској сарадњи са Секретаријатом. Министарство је формирало радну групу за координацију плана са Секретаријатом.

*Овај назив не прејудуцира ставове о статусу и у складу је са Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о косовској декларацији независности.

Adrian Jasimi, Oil Expert from Energy Community Secretariat

CONTRACTING PARTIES BELIEVE THAT THE 2023 DEADLINE IS STILL FAR AWAY

Article: Vladimir Spasić

The establishment of emergency oil stocks and an effective and reliable emergency response system remains a big challenge from a financial, legal, political, technical and an organizational point of view. Most of the Contracting Parties of the Energy Community (EC) still has a long way to go to achieve full compliance with the Directive. Another concern is related to the belief in many Contracting Parties that the 2023 deadline for full implementation is still far away. However the opposite is true considering all the necessary steps which must be taken to successfully establish a workable emergency stockholding system, says Adrian Jasimi, Oil Expert from Energy Community Secretariat.

BULLETIN NPCS: What is now status of emergency oil stocks in the EnC Contracting Parties?

ADRIAN JASIMI: Oil is one of the most important energy sources in the world. Its demand continues to rise also in all Contracting Parties of the Energy Community. While oil consumption is increasing, the security of oil supply is of general concern to the region due to the combination of high import dependency, a limited number of domestic producers, a lack of interconnections that would facilitate oil flows and insufficient storage capacities. The Decision for the expansion of the scope of the Energy Community Treaty to oil was taken by the 5th Ministerial Council in December 2008. Based on this Decision (No. 2008/03/MC – EnC), the notion of “network energy” as defined in Article 2 of the Treaty is to be understood as including the oil sector. This comprises supply, trade, processing and transmission of crude oil and petroleum products falling within the scope of Council Directive 2006/67/EC and the related pipelines, storage, refineries and import

export facilities. Subsequently to the decision taken within the Energy Community, the European Union saw the need to review the EU oil stocks mechanism, with special reference to the availability of oil in the event of a crisis, stressing synergies with the crisis mechanism of the International Energy Agency (IEA). The European Union adopted the new Council Directive 2009/119/EC in September 2009, which continues to regulate emergency stocks of oil today. In October 2012, the 10th Ministerial

Council of the Energy Community adopted this Council Directive on imposing an obligation to maintain minimum stocks of crude oil and/or petroleum products by 1 January 2023. By this date, all Contracting Parties are required to maintain oil stocks of 90 days of average net daily import or 61 days of average daily inland consumption, whichever of the two quantities is greater, in order to mitigate a supply disruption. The Directive lays down rules aimed at ensuring a high level of security of oil supply through reliable and transparent mechanisms based on

solidarity amongst Contracting Parties maintaining minimum stocks of crude oil and/or petroleum products and putting in place the necessary procedural means to deal with a serious shortage. After the adoption of Directive 2009/119/EC, the Contracting Parties were expect-

ed to bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary for compliance. The progress in transposing the Directive varies substantially across the Contracting Parties, ranging from being still in the early stages of considering possible options for a stockholding system like in Bosnia and Herzegovina, Moldova, Ukraine, to being in a more advanced stage of considering the most appropriate stockholding system – Albania, Montenegro, Kosovo*[1], to having formally adopted main legislation and partly the relevant secondary legislation – the former Yugoslav Republic of Macedonia and having fully transposed primary and secondary legislation – Serbia.

BULLETIN NPCS: After the adoption of Directive 2009/119/EC, the Contracting Parties must bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary for compliance by 2015?

ADRIAN JASIMI: Given that many Contracting Parties believe that the 2023 deadline is still far away, the Secretariat has invited all Contracting Parties to transpose the Oil Stock Directive as soon as possible and has suggested the necessary interim steps with concrete deadlines. There is no obligation to the Contracting Parties to bring into force the laws, regulations and administrative provisions necessary for compliance by 2015. As abovementioned, there is only one obligation (Article 1 of the Decision D/2012/03/MC-EnC) for full implementation of the oil stocks Directive by 1 January 2023. Given the lack of progress in preparing for the Directive’s entry into force, the Secretariat believes that amending the Directive to include clear intermediate deadlines would facilitate the Directive’s timely implementation.

BULLETIN NPCS: What are main models of emergency stockholding that Contracting Parties are going to apply?

ADRIAN JASIMI: The stock holding requirement is determined for each Contracting Parties according to the emergency oil stock obligation. This requires that all CP shall ensure that the total oil stocks maintained at all times within the Community for their benefit correspond, at the very least, to 90 days of average daily net imports or 61 days of average daily inland consumption, whichever of the two quantities is greater. The Contracting Parties have an obligation to ensure that stocks are available and physically accessible. In this regard, they are

responsible for putting in place arrangements for the identification, accounting and control of these stocks. A register containing information on emergency stocks – the location of the depot, refinery or storage facility, the quantities involved, the owner of the stocks and their nature should be established and continually updated. A summary copy of the register shall be sent to the European Commission once a year.

Directive 2009/119/EC sets out the requirements for data collection which are required to calculate the stockholding obligation (which is covered by EC Regulation 1099/2008) and also requirements for reporting actual stock levels. Contracting Party wishing to hold specific stocks have to select one or more products from the list in Article 9(2) of the Directive in a way that the consumption of the selected products amounts to at least 75% of inland consumption (where the latter is set in Annex II). This provision had been done to avoid that Contracting Parties maintain products which they may not need in an emergency. Paragraph 5 of Article 9 is dealing with the case that Contracting Parties are not maintaining at minimum 30 days of specific stocks. Such a voluntary commitment to hold specific stocks is not influencing the general 90/61 stockhold-

ing obligation. In case that a Contracting Party has decided not to maintain specific stocks then it has to maintain at least a third of its obligation in form of products. The Contracting Parties must be able to release all or part of their emergency and specific stocks if required. Contingency plans shall be developed. In the event of a major supply disruption, emergency procedures must be in place. Specific rules also apply depending on whether or not there is an effective international decision to release stocks. The Contracting Parties have taken different approaches to managing emergency oil stocks with some setting up Central Stockholding Agencies (CSE), others obligating operating companies (referred to as “economic operators” in the Directive) to hold oil stocks and some having a state reserve financed and operated by the state. Furthermore a combination of an agency and economic operators, which splits the stockholding obligation between operating companies and a CSE, is also seen among the Contracting Parties. All these approaches can fulfil the requirements set out in Directive 2009/119/EC.

BULLETIN NPCS: What problems you see regarding emergency oil stocks in EC Contracting Parties?

ADRIAN JASIMI: The establishment of emergency oil stocks and an effective and reliable emergency response system remains a big challenge from a financial, legal, political, technical and an organizational point of view. Most of the Contracting Parties still has a long way to go to achieve full compliance with the Directive and therefore raising the level of awareness and promoting internal cooperation in order to develop a broadly supported emergency stockholding scheme is very important. Most of the Contracting Parties should establish in the first instance a Working Group responsible for developing the proposal on emergency oil stocks. This group should propose the model to be followed for their respective stockholding system, including the composition of the emergency stocks and method of financing. Furthermore, a draft Action Plan for building up emergency oil stocks to the 61/90 days obligation determining also the available storage capacities needs to be addressed. Based on this proposal, a decision should be taken by the Government. In addition, the relevant secondary legislation and the necessary amendments to existing legislation should be approved by the Governments with priority. The establishment of the Central Stockholding En-

tity and start of operation of the monthly data collection process necessary for operating the emergency oil stockholding system should be required.

In all of the Contracting Parties the establishment of a monthly data reporting framework, which should include quality verifications and assure data submissions each month by a given deadline, remains a critical next step that needs to be taken. Such data collection is fundamental for meeting obligations under the Directive and the Secretariat has provided each CP with technical support to clarify and improve understanding of the reporting intricacies and methodologies related to the stockholding calculations. Former Yugoslav Republic of Macedonia and Serbia have taken concrete steps to begin collecting monthly oil data based on the Monthly Oil Statistics questionnaire. Another concern is related to the belief in many Contracting Parties that the 2023 deadline for full implementation is still far away. However the opposite is true considering all the necessary steps which must be taken to successfully establish a workable emergency stockholding system.

BULLETIN NPCS: What would you advise to Serbia? What is the best way to define the desirable size of stocks and design rules for their predictable use?

ADRIAN JASIMI: Oil security, as part of security of energy supply, is one of the main priorities in the oil sector of Serbia. The progress in the Republic of Serbia should serve as a concrete example that could be followed by the other Contracting Parties.

The legal framework of the Republic of Serbia for compulsory oil reserves consists of the Law on Commodity Reserves and the Energy Law. In addition to the

abovementioned legislation, Serbia has adopted the secondary legislation relevant to Annexes I – IV of the Directive and also the provisions for collection of an emergency oil stockholding fee. Recently, the Serbian Government approved the long-term plan to gradually establish and maintain compulsory oil reserves for the period of ten calendar years, mid-term plan (2015 – 2017) and plan for 2015, making it possible for Serbia to start building up oil stocks within this year. Now that almost all basic preconditions for the establishment of oil stocks are in place, Serbia is currently in the process of launching the first public tender for products and crude oil. Recently they closed a public tender for a ticket provider, as a pilot project, with support from German Federal Ministry for Economic Affairs and Energy (BMWi) and the Federal Office for Economic Affairs and Export Control (BAFA) - subordinated to the BMWi. The organizational structure within the

Ministry of Mining and Energy (MME) has been adjusted in order to cope with the role of the CSE and a partially dedicated staff for emergency oil stocks was appointed. Starting on 1 November 2014, producers and importers of oil products in Serbia are obliged to pay an oil stockholding fee in the amount of 2.60 RSD/

litre (2 eurocents per litre) on almost all oil products. The stockholding fee should be used for the purchase of stocks and to finance construction of storage capacities to be built by the Directorate. Serbia is on a good path. Within the given stockholding system, they are doing the most they can. Despite currently facing operational problems, the Secretariat believes there is a readiness and political willingness to overcome these problems.

BULLETIN NPCS: What else must be done?

ADRIAN JASIMI: It is important to clarify what has to be done in order to meet both the holding of emergency oil stocks exempt from excise duty and creating equal conditions for participation on tenders published by the MME for all market players (producers and importers of oil products). Unfortunately, meeting both goals will require significant changes to the Excise Duty Law.

Currently, in order to hold stocks exempt from excise duty, MME should hold its stocks in an excise duty warehouse or in a customs warehouse. By doing so, MME will meet the following problems: all products on stock in an excise warehouse should be of domestic origin and only domestic producers of oil products are authorized to obtain excise warehouse status. In customs warehouses, the situation is completely opposite. Goods on stock must be of foreign origin which consequently means that only importers of oil products are allowed to participate on such tenders.

The only way to solve this problem is to amend the Excise Duty Law and bring it in line with EU Directive 2008/118/EC concerning the general arrangements for excise duty, which will decrease the purchasing cost of stocks and provide more transparency and competition in the emergency oil stockholding system.

The challenges are also related to the

unstable price of oil derivatives, absence of bilateral agreements for using of storage capacities abroad and tickets' options (despite that some progress has taken place with Germany and Hungary), absence of adequate storage capacities, reduced activities of the petrochemical industry, etc.

BULLETIN NPCS: What about joint stock holding among Contracting Parties and coordinated stock draw to maximize the economic benefits?

ADRIAN JASIMI: The establishment of emergency oil stocks and an effective and reliable emergency response system as a whole is a big challenge in all aspects. As such it should be developed as a regional project based on a coordinated strategy in order to increase efficiency and reliability of the emergency response system, realise the economies of scale offered by regional investment plans and avoid overlapping actions and double financing. It is not limited to the storage of stocks in a neighbouring country but can be extended to cooperation on an emergency response system based on regional agreements.

A coordinated regional approach should be implemented in terms of maintenance and utilisation of existing oil infrastructure and spare storage capacities within the Energy Community, risk planning, planning for construction of additional storage capacities, financing of new storage capacities, financing and procurement of oil stocks, transfer of stocks, stocks replenishment, availability of the emergency oil stocks in case of crisis, contingency planning, organizational measures to be taken to allow contingency plans to be implemented, emergency response, stock draw procedures, reviews of emergency preparedness and stockholding and stocks reporting. The Contracting Parties are not members of the International Energy Agency (IEA) and they are not part of IEA's assessments and response system. They are thus not affected by the effective international decision made by the IEA to release oil stocks. So in terms of security of oil supply, Contracting Parties and the Energy Community as a whole are disconnected from the rest of the world and internationally recognised decision-making bodies. If the oil supply is disrupted within the Energy Community, there will

be no international decision to release oil stocks since it is a local disruption not affecting the global market. Therefore the Contracting Parties must protect themselves.

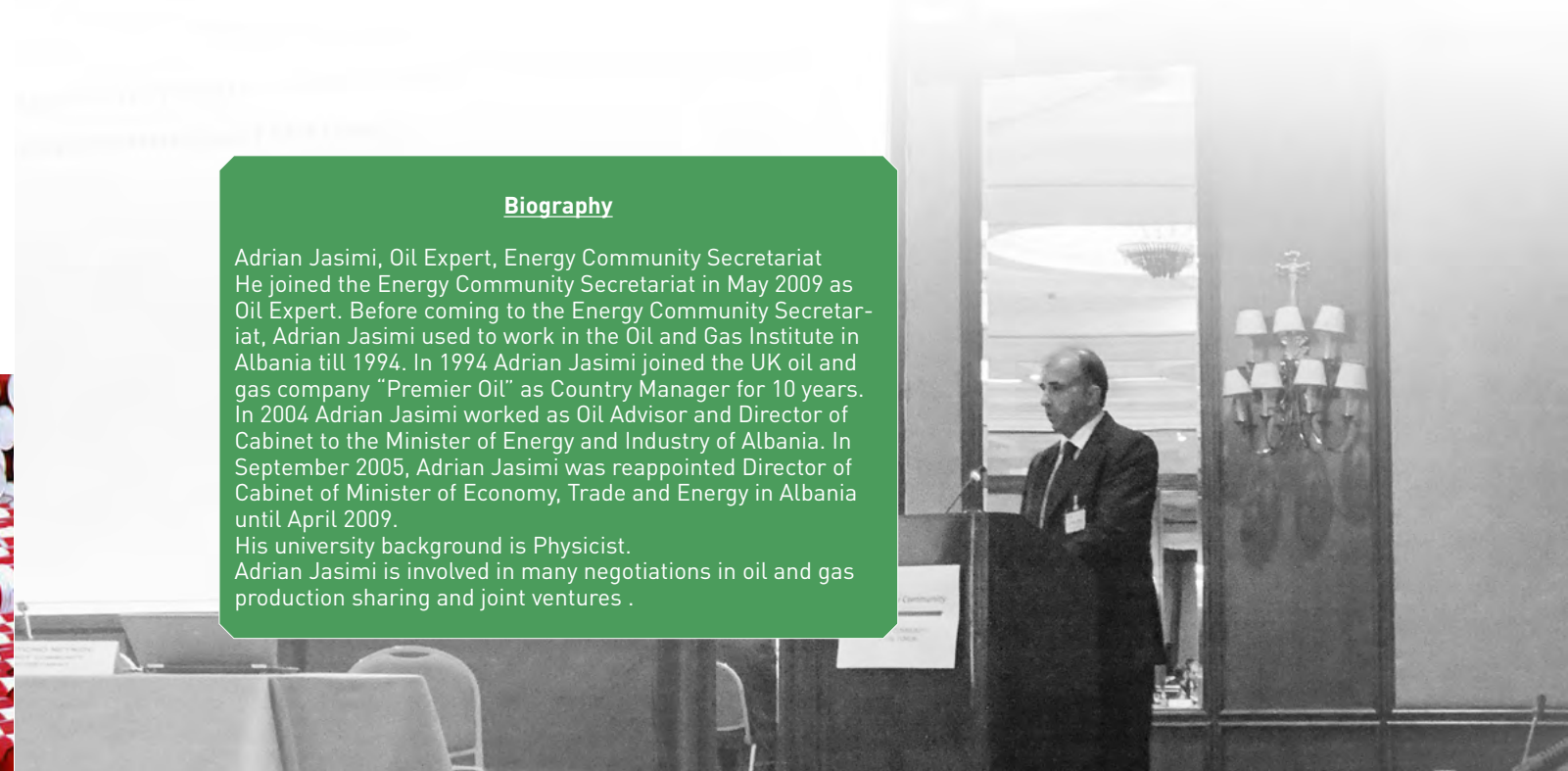
Since the oil stockholding and emergency response policy in the Contracting Parties is not in place yet, it is not possible to start developing a concrete proposal for the Contracting Parties. This is going to be one of our priorities in order to enhance joint actions and reinforce energy security. The main actions would be focused on storage of stocks in neighbouring Contracting Parties ; providing access to sea ports for land-locked countries and ability to utilise spare storage capacity in the Contracting Parties geographically close to others that have insufficient levels of storage; providing access for joint infrastructure projects; and extending cooperation on an emergency response system based on regional agreements.

[1] * This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence.

Biography

Adrian Jasimi, Oil Expert, Energy Community Secretariat
He joined the Energy Community Secretariat in May 2009 as Oil Expert. Before coming to the Energy Community Secretariat, Adrian Jasimi used to work in the Oil and Gas Institute in Albania till 1994. In 1994 Adrian Jasimi joined the UK oil and gas company "Premier Oil" as Country Manager for 10 years. In 2004 Adrian Jasimi worked as Oil Advisor and Director of Cabinet to the Minister of Energy and Industry of Albania. In September 2005, Adrian Jasimi was reappointed Director of Cabinet of Minister of Economy, Trade and Energy in Albania until April 2009.
His university background is Physicist.
Adrian Jasimi is involved in many negotiations in oil and gas production sharing and joint ventures .

OVERVIEW BY CONTRACTING PARTIES

Albania

Current emergency oil stockholding system is based on legislation from 1999 (amended in 2004) and governmental decrees from 2004 and 2007, where the entire emergency stockholding obligation is assigned to the oil industry. Monitoring and control mechanisms for assuring that the industry meets emergency stockholding requirements are formally in place, and efforts have been made to strengthen their enforcement. However, the current system is not compliant with Directive 2009/119/EC. Albania is currently focusing on exploring the various possibilities of how the structure could be changed to develop an effective system in compliance with the Directive. An initial draft Law on Emergency Oil Stocks is being prepared.

Bosnia and Herzegovina

Currently there is not legislation on compulsory stocks of oil and petroleum products on the state level and there is no national strategy to meet the Directive's obligations. Both entities have adopted their respective laws which are not in compliance with Directive 2009/119/EC and there appears to be no desire by the entities to transfer sovereignty on oil stocks to the state level, which makes coordination of a national emergency oil stockholding system challenging. Given the dynamics and particular interests of the two entities, it will be important to explore various options, including industry based models, in order to design a system which is best able to adapt to Bosnia and Herzegovina's circumstances.

FYRM

Former Yugoslav Republic of Macedonia is the second Contracting Party that has transposed the most relevant provisions of Directive 2009/119/EC. The Law on Compulsory Oil Reserves, which transposes Directive 2009/119/EC, entered into force in October 2014. The Law was supposed to be applicable as of 1 January 2015. However, on 2 December 2014, the Parliament

adopted the Law Amending the Law on Compulsory Oil Reserves, which postponed the application of the Law for one year. Therefore, the Law will only become effective as of 1 January 2016. While the approval of this Law represents a significant step forward, it must now be followed by the development and approval of by-laws in order to fulfil the requirements under this Law.

Kosovo*

The main law governing the oil sector is the Oil Market Law of 2005, as amended in 2009. A revised Oil Market Law, which meant to transpose Directive 2009/119/EC, was drafted and discussed, but ultimately rejected by Parliament in mid-2013. The Ministry of Trade and Industry (responsible for oil and petroleum products) drafted a new Law on Compulsory Oil Stockholding in March 2014, with the assistance of the Energy Community Secretariat. A final version of the draft is ready to be sent by the Ministry of Trade and Industry to the Government and subsequently to the Parliament for adoption, provided the Ministry of Finance issues a financial declaration approval. The Law is expected to be adopted within the fourth quarter of 2015.

Montenegro

The Energy Law of 2010 requires that strategic reserves of oil and petroleum products are equal to 90 days of average domestic consumption in the previous year and places the responsibility of emergency stockholding fully on the industry. However, the provisions of the Law related to oil stocks have not been implemented to date. A decision has been made to regulate this area by a new law which would focus exclusively on strategic stocks of oil and oil products. In April 2015, the Montenegro Government approved the Action Plan for the alignment of national legislation with the acquis related to mandatory 90-day stocks of oil and/or oil products, the establishment of a central body for mandatory oil stocks and an increase in storage capacity. Currently Montenegro is in the process of defining the stockholding model which includes drafting the Emergency Stockholding Law.

Moldavia

There is not legislation on emergency oil stockholding. Until now the issue has not

been given high priority. The industry has no legal obligation to hold oil stocks. The Material Reserves Agency is the only state administration which has some institutional capacities and which partially operates on the oil market. The State Material Reserves' oil stocks may be used not only in situations of natural disasters and wars, but also in cases of market disruptions. The Commodity Reserves Law includes procedures to release and report on such stocks which are, however, not in compliance with Directive 2009/119/EC.

Serbia

Emergency oil stocks are regulated by the Commodity Reserves Law adopted in December 2013. With this Law (and in particular its Articles 15 to 31), Serbia has transposed the most relevant provisions of Directive 2009/119/EC. The new Energy Law covering the oil sector was adopted in December 2014. The Directorate of Energy Reserves as an administrative body within the Ministry of Mining and Energy has been partially established. Moreover, the Law creates the legal basis for the introduction of a system for monitoring the quality of petroleum products in Serbia. Now that everything for establishing the emergency oil stocks is transposed, it is the opportune moment to start with the implementation and operation of the emergency stockholding system in Serbia.

Ukraine

The Law on Oil and Gas is the main legislative act regulating the country's oil sector. Currently, Ukraine has no legal framework in place for the establishment of emergency oil stocks. In December 2009, the Government approved a concept for the establishment of minimum stocks of crude oil and oil products for the period up to 2020. However, the Law on Minimum Oil and Oil Products Stocks drafted and discussed in 2010 was eventually rejected by the Government at the time. In April 2015, the Cabinet of Ministers adopted an Action Plan which foresees that till December 2015 a legal act on a model for oil stocks will be developed and its approval shall proceed in a close cooperation with the Secretariat. The Ministry has established a working group to coordinate development of this act together with the Secretariat.

Интервју: Јан Бартош, аналитичар у Сектору за политику у случају ванредних ситуација Међународне агенције за енергетику (IEA)

ПОВЕЋАНА УЛОГА ЈАВНИХ РЕЗЕРВИ У ОДНОСУ НА ИНДУСТРИЈСКЕ

Владимир Спасић

У последњих неколико година, улога јавних резерви нафте је осетно повећана у укупном потенцијалу залиха за ванредне ситуације Међународне агенције за енергетику (IEA). Разлог су политичке одлуке. У 2013. години 20 од 29 земаља определило се да испуни целу или део своје обавезе држања залиха преко индустрије. У мају 2015. године, од 269 дана резерви које су држале чланице IEA 161 дан су биле индустријске залихе, а 108 дана јавне, каже Јан Бартош, аналитичар у Сектору за политику у случају ванредних ситуација Међународне агенције за енергетику (IEA).

БИЛТЕН ННКС: Колико су важне обавезне резерве за безбедност снабдевања?

ЈАН БАРТОШ: Како су светска енергетска тржишта и даље подложна прекидима изазваним догађајима у распону од геополитичких сукоба до природних катастрофа, реоговање у ванредним ситуацијама остаје стуб IEA, а обавезне резерве су кључни елемент спремности чланица и оних земаља које то нису. То је зато што су те залихе веома моћан инструмент за ублажавање краткорочних поремећаја у физичком снабдевању и за обезбеђивање ликвидности како би се омогућило опоравак тржишта. Искуство IEA је јасно: систем обавезних резерви је несумњиво био успешан у прошлости. Обавезне резерве, такође, имају економску вредност. Најновија контрола IEA о спремности чланица да брзо и ефикасно реагују на поремећаје у снабдевању енергијом проценила је вредност залиха на 3,5 милиона долара током 30 година.

БИЛТЕН ННКС: Шта чини политику IEA за држање обавезних резерви?

ЈАН БАРТОШ: Од оснивања IEA 1974. године, а у складу са Споразумом о међународном енергетском програму, свака чланица има обавезу да држи залихе нафте које нису мање од 90 дана нето увоза у претходној години. Нето извозници нафте, тренутно су то Канада, Данска и Норвешка, су изузети. При оцењивању

поштовања обавезе о 90 дана залиха, IEA примењује умањење од 10 одсто укупних залиха за количине које нису доступне због техничких разлога. Ова основна обавеза чувања нафтних резерви је дефинисана како би се остварила "заједничка самодовољности у залихама нафте у случају ванредних ситуација".

БИЛТЕН ННКС: Који су главни модели чувања обавезних резерви у свету? Који су модели финансирања?

ЈАН БАРТОШ: Различите земље имају различите моделе. Свака од наших чланица бира који модел најбоље одговара њеним индивидуалним потребама у погледу сигурности снабдевања и економичности. Такође, неке од њих подлежу обавези Европске уније о минималним залихама, који подразумева чување залиха или од 90 дана нето увоза или 61 дана потрошње, у зависности шта је веће. У ствари, већина земаља чланица IEA држи знатно веће залихе од оних предвиђених правилима. Минимална обавеза IEA о држању резерви не предвиђа врсту залиха; може бити испуњена или сировом нафтом или дериватима. Залихе се могу држати у оквиру државних граница или у некој другој

чланица IEA, уз предуслов да постоји билатерални споразум између те две земље. Више од четири петине јавних залиха су у облику сирове нафте. Насупрот томе, индустрија чува отприлике 45 одсто резерви у нафти, а већину у нафтним дериватима. Међу чланицама IEA, залихе које директно чувају државе се обично финансирају из буџета централне владе, док су трошкови резерви индустрије наметнути фирмама у виду минималних обавеза. Многе земље имају систем у којем је успостављена посебна агенција који има обавезу држања свих или дела резерви и финансира их преко посебне накнаде или дажбине.

БИЛТЕН ННКС: Који је најбољи начин да се дефинише обим резерви и правила за њихову предвидљиву употребу?

ЈАН БАРТОШ: IEA има више од 40 година искуства у формулисању правила за чување резерви и употребу у ванредним ситуацијама, које радо делимо са чланицама и земљама које то нису преко наших публикација и "Вежби за хитно реаговање", попут оне која је одржана у Нингбоу у Кини, почетком ове године. Један од кључних елемената колективних акција IEA је да је њихов циљ да се стабилизује

[1] * This designation is without prejudice to positions on status, and is in line with UNSCR 1244 and the ICJ Opinion on the Kosovo declaration of independence.

тржиште, не да се утиче на цене. Други је да се формулишу врло јасне процедуре за доношење одлуке када користити резерве.

БИЛТЕН ННКС: Који су разлози за растући удео јавних залиха у укупним резервама чланица IEA?

ЈАН БАРТОШ: Однос висине јавних и залиха индустрије зависи од околности сваке конкретне земље. У последњих неколико година, улога јавних залиха се осетно повећала у укупном потенцијалу обавезних резерви IEA, како у погледу броја земаља које држе овакве залихе тако и у њиховој количини. Већа политичка воља је утицала на нагло повећање удела јавних залиха. Такве залихе имају предност јер пружају јасну слику нафте која је на располагању само за хитне потребе. Залихе које држи индустрија су можда већ "у" ланцу снабдевања у случају потребе за њиховим пуштањем, али то може да закомпликује разликовање између оперативних и обавезних залиха. Насупрот томе, велики део јавних залиха је одвојен од оперативних резерви, што може успорити њихово пуштање на тржиште, али чини их релативно лаким за праћење у смислу количине и доступности.

БИЛТЕН ННКС: Какав је однос између јавних и индустријских залиха за ванредне ситуације?

ЈАН БАРТОШ: У мају 2015. године, од 269 дана залиха које су држале чланице IEA, 161 дан је био код индустрије и 108 дана су биле јавне залихе. У 2013. години, 20 од 29 земаља определило се да испуни целу или део обавезе преко индустрије. Генерално, обавеза индустрије је одређен у односу на удео компаније у увозу нафте

или продаје на домаћем тржишту. Једна од основних предности мешовитог система, где постоје и јавне залихе и обавеза индустрије да држи резерве, је да може да побољша укупну "видљивост" обавезних резерви уз одржавање оперативне везе са нафтним компанијама. Ово би требало да осигура брзо активирање резерви у хитним случајевима.

БИЛТЕН ННКС: Неки аутори кажу да постоје недостаци у стратегијама чувања обавезних резерви. Шта мислите о алтернативним приступима?

ЈАН БАРТОШ: Међународна агенција за енергетику нуди чланицама различите начине за чување обавезних резерви: у форми сирове нафте и деривата; држане од стране владе или агенције, индустрије или неке комбинације ових модела; чување на различитим локацијама, чак и изван националних граница. Али, много је важнија спремност за хитне ситуације IEA у односу на саме залихе. Добра стратегија енергетске безбедности треба да се ослања на друге стубове

система реаговања: планове за повећање производње где је то могуће; на смањење потрошње, од јавних кампања до обавезних програма; и за пребацивање на друге врсте горива.

Искуство и анализе IEA показују да се ови елементи наше политике реаговања у ванредним ситуацијама могу применити и на друге проблеме енергетске безбедности, која за IEA сада значи и спремност за поремећаје снабдевања природним гасом или електричном енергијом.

Заједнички именитељ за све горе наведено је значај планирања унапред и спремности у смислу примарног и секундарног законодавства, оперативних планова и, такође, редовних вежби.

БИЛТЕН ННКС: Колико су биле успешне досадашње колективне акције IEA?

ЈАН БАРТОШ: Било су три колективне акције у историји IEA у више од 40 година постојања ове организације: у припремама за Заливски рат 1991. године; након што су урагани Катрина и Рита оштетили офшор нафтне бушотине, ценоводе и рафинерије нафте у Мексичком заливу 2005. године; и као одговор на продужен прекид снабдевања нафтом из Либије у 2011. Све су завршене када су се тржишта адекватно стабилизовала. IEA увек процењује ефикасност сваке акције, а после прве, 1991. године, ревидирала је Упутство за менаџмент у ванредним ситуацијама. Али, ми не чекамо колективне акције да би проценили ефикасност. Уместо тога, спроводимо редовне процене механизма за реаговање у ванредним ситуацијама у свакој земљи чланице, што је процес који укључује идентификацију најбољих пракси. Затим те праксе делимо подједнако са чланицама и оним земаљама које то нису, тако да сви могу да буду спремни за ефикасан одговор на прекиде у снабдевању нафтом, и тако јачају енергетску безбедност у свету. И IEA наставља да развија свој одговор на ванредне ситуације због промене приоритета енергетске безбедности, са једном идејом изнад свега: бити спреман.

Биографија

Студирао је међународне односе на Карловом универзитету у Прагу и европске студије на Сорбони у Паризу. Бартош је радио за Управу државних материјалних резерви (ASMR), која је државна агенција за резерве нафте Чешке Републике. Био је представник Чешке у преговорима и припреми Директиве о нафтним резервама 119/2009/ЕК, у време када је ова земља председавала ЕУ. Представљао је ASMR у ЕУ, IEA, НАТО, АCOMES и другим међународним форумима и организацијама. Бартош је имао кључну улогу у прихватању Директиве у национално законодавство Чешке. Био је шеф Одељења за нафтну безбедност чешке Управе државних материјалних резерви, а сада ради аналитичар у Сектору за политику у случају ванредних ситуација Међународне агенције за енергетику.

Jan Bartos, analyst for the Emergency Policy Division of International Energy Agency (IEA)

INCREASED ROLE OF PUBLIC RESERVES IN RELATION TO INDUSTRIAL

By Vladimir Spasić

In recent years, the role of public stocks has increased noticeably in the overall emergency response potential of the IEA. Greater political will has increased sharply the share of public stocks. In 2013, 20 out of the 29 countries opted to meet all or part of their obligation by placing a stockholding requirement on industry. As of May 2015, of the 269 days of supply held by IEA member countries, 161 days' worth were held by industry and 108 days' worth were public stocks, says Jan Bartos analyst for the Emergency Policy Division of International Energy Agency (IEA).

BULLETIN NPC: How important are emergency stocks for security of supply?

JAN BARTOS: As world energy markets continue to be vulnerable to disruptions precipitated by events ranging from geopolitical strife to natural disasters, emergency response remains a pillar of the IEA, and emergency stocks are a critical element of member – and non-member – countries' preparedness. That is because emergency oil stocks are a very powerful policy tool for mitigating short-term physical supply disruptions and for providing liquidity to allow market recovery. IEA experience is clear: the stockholding system has undeniably worked well in the past. And emergency stocks have economic value as well. The most recent IEA review of member countries' abilities to react quickly and effectively to significant energy supply disruptions valued their stockholdings' global benefits at USD 3.5

trillion over 30 years.

BULLETIN NPC: What is IEA emergency oil stock policy?

JAN BARTOS: Since the creation of the IEA in 1974 and in accordance with the International Energy Program Agreement, each member country has an obligation to hold oil stocks that equate to no less than 90 days of net imports in the previous year. Net oil exporters – presently Canada, Denmark and Norway – are exempt. When evaluating a country's compliance with the 90-day obligation, the IEA applies a 10% deduction to total stocks to account for any volumes not available for technical reasons. This basic oil stockholding obligation was formulated to establish "a common emergency self-sufficiency in oil supplies."

BULLETIN NPC: What are main models

of emergency stockholding in the world? What are public stockholding models and financing mechanisms?

JAN BARTOS: Different countries have different models. Each of our members chooses what model best suits their individual needs in terms of security of supply and cost-effectiveness. And some IEA members also are subject to the European Union obligation of minimum stockholding, which calls for either 90 days of net imports or 61 days of consumption, whichever is greater. In fact, most IEA member countries hold significantly larger stocks than required by either set of rules.

The IEA minimum stockholding requirement does not stipulate the type of oil held; it can be met with stocks of either crude or refined products. These stocks may be held either domestically or in another IEA country, on the precondition

of a bilateral agreement between those two countries. More than four-fifths of member countries' publicly held stocks are in the form of crude oil. By contrast, industry holds roughly 45% in crude oil and the majority in oil products. Among IEA member countries, government-owned stocks are typically financed through the central government budget, while the costs of industry stocks are imposed on companies through minimum requirements. Many countries have a stockholding arrangement that involves establishing a separate agency endowed with the responsibility of holding all or part of the stock obligation and financing their stocks via a special fee or levy.

BULLETIN NPCS: What is the best way to define the desirable size of stocks and design rules for their predictable use?

JAN BARTOS: The IEA now has 40-plus years of experience in designing rules for stockholding and the emergency use of those stocks, experience we gladly share with member and non-member countries through our publications as well as our Emergency Response Exercises, like the one we held in Ningbo, China, early this year. One critical element of IEA collective actions is that their goal is to stabilise markets, not manage prices. Another is to have a very clear procedure for deciding when to tap reserves.

BULLETIN NPCS: What are reasons for growing share of public stocks in IEA total stocks?

JAN BARTOS: The ratio of public to industry stocks depends on each particular country's circum-

stances. In recent years, the role of public stocks has increased noticeably in the overall emergency response potential of the IEA, both in terms of the number of countries holding public stocks and in the total volume being held. Greater political will has increased sharply the share of public stocks. Such stocks have the advantage of providing a clear indication of oil available solely for emergency purposes. Industry stocks may already be "in" the supply chain if needed for emergency action but can complicate distinguishing between operational and obligatory stocks. By contrast, a large proportion of public stocks are segregated from operational stocks, which may add to the time to release them into the market but makes them relatively easy to monitor in terms of quantity and availability.

BULLETIN NPCS: What is relation between industry and public - emergency oil stocks?

JAN BARTOS: As of May 2015, of the 269 days of supply held by IEA member countries, 161 days' worth were held by industry and 108 days' worth were public stocks. In 2013, 20 out of the 29 countries opted to meet all or part of their obligation by placing a stockholding requirement on industry. Generally, the required amount

is set in proportion to the company's oil import share or its share of sales in the domestic market. One general attraction of a mixed system, where both public stocks are held and a minimum obligation is set on industry, is that it can improve overall "visibility" of emergency stocks while maintaining an operational link with the oil companies. This should help to ensure rapid draw-down in an emergency.

BULLETIN NPCS: Some authors say there are also disadvantages of emergency stock strategy. What do you think about alternative approaches to oil stocks?

JAN BARTOS: The IEA offers its member countries varied manners to hold emergency stocks: in crude oil or in product form; held by government or agencies, industry or some combination of the two; stored in a variety of locations, even outside national boundaries. But a bigger issue is that IEA emergency preparedness emphasises more than just stocks. A good energy security strategy should also draw on the other pillars of the IEA response system: plans for a surge in production where possible; for restraint of demand, ranging from public campaigns to compulsory programmes; and for fuel switching.

IEA experience and analysis shows that these elements of our emergency response policy can apply as well to other energy security concerns, which for the IEA now includes preparedness for disruptions to natural gas or electricity supply. The common denominator for all of

the above is the importance of advanced planning and preparedness in terms of proper primary and secondary legislation, operational plans and also regular exercises.

BULLETIN NPCS: How successful were IEA collective actions so far?

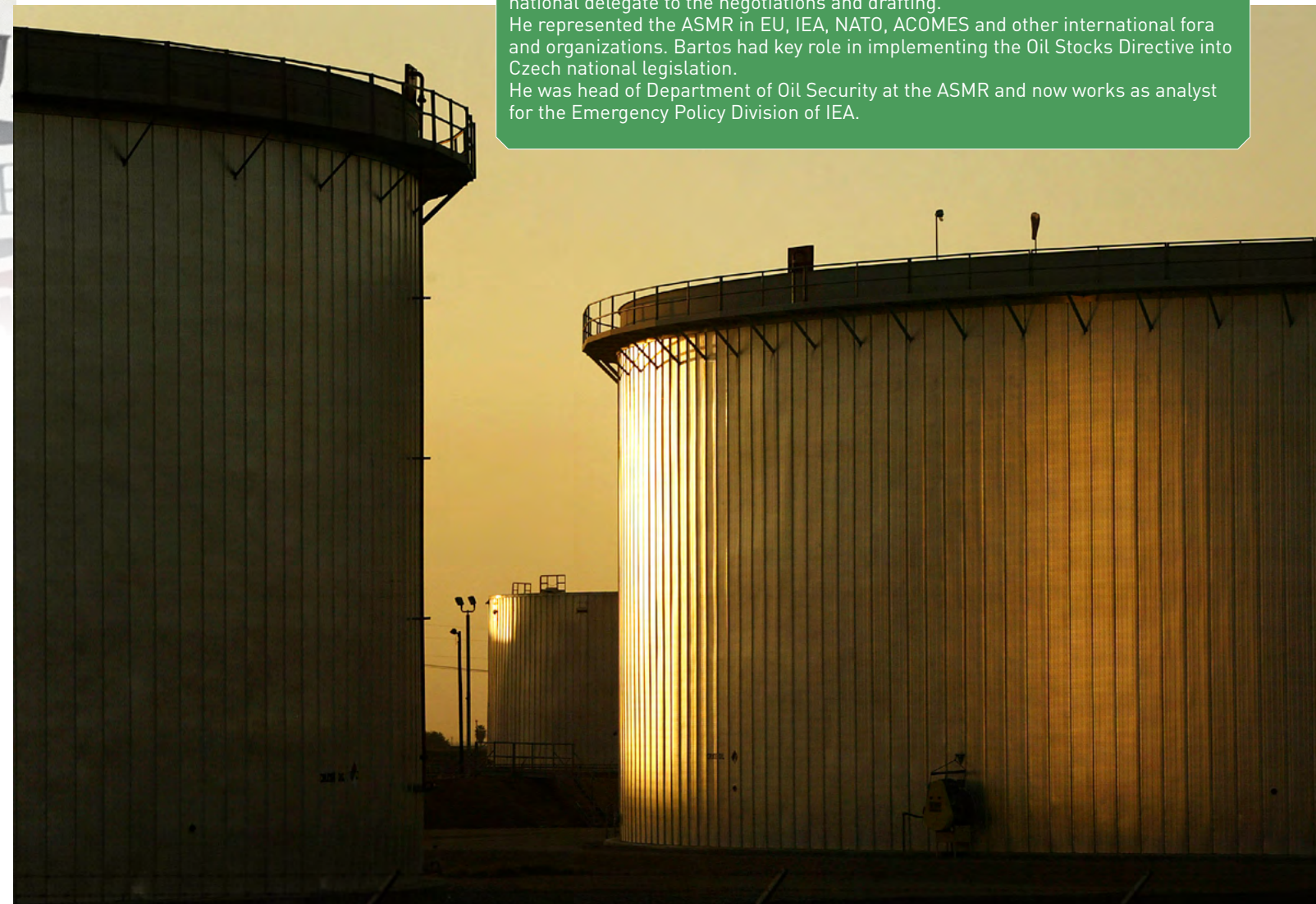
JAN BARTOS: There have been three collective actions in the more than 40-year history of the IEA: in the build-up to the Gulf War in 1991; after hurricanes

Katrina and Rita damaged offshore oil rigs, pipelines and oil refineries in the Gulf of Mexico in 2005; and in response to the prolonged disruption of oil supplies from Libya in 2011. All were concluded when markets were adequately stabilised. The IEA assessed the efficacy of each action afterwards, and in the case of the 1991 release of oil supplies, the first one, revised its Emergency Management Manual. But we do not wait until a collective response to gauge effectiveness. Instead,

we carry out regular peer assessments of emergency response mechanisms in each member country, a process that includes identifying best practices. We then share those practices with member and non-member countries alike so all can be ready for an effective response to oil supply disruptions, strengthening energy security worldwide. And the IEA continues to evolve in response to changing energy security priorities, with one constant concern above all: the need to be prepared.

Biography

He studied International Relations at the Charles University in Prague and European Studies at the Sorbonne in Paris. Bartos worked for the Administration of State Material Reserves (ASMR), which is a state-run oil stocks agency of the Czech Republic. Gained experience during the Czech Republic's EU presidency, when the Oil Stocks Directive 119/2009/EC was being negotiated – present in Brussels as national delegate to the negotiations and drafting. He represented the ASMR in EU, IEA, NATO, ACOMES and other international fora and organizations. Bartos had key role in implementing the Oil Stocks Directive into Czech national legislation. He was head of Department of Oil Security at the ASMR and now works as analyst for the Emergency Policy Division of IEA.

Интервју: Педро Мирас Саламанка, председник КОРЕС - Шпанске корпорације за стратешке нафтне резерве

СКЛАДИШНЕ АГЕНЦИЈЕ ПОСТОЈЕ У 22 ОД 28 ЧЛАНИЦА ЕУ

Пише: Александар Недучин

Шпанија има мешовити систем у коме је одговорност за чување обавезних резерви подељена између складишних агенција и индустрије. Овај модел са агенцијом је широко распрострањен у земљама ЕУ јер систем поделе резерви између агенције и индустрије има бројне предности. Складишне агенције постоје у 22 од 28 земаља чланица, укључујући Шпанију, као и Швајцарску, каже Педро Мирас Саламанка, председник КОРЕС - Шпанске корпорације за стратешке нафтне резерве.

БИЛТЕН ННКС: Зашто се Шпанија одлучила за модел организовања стратешких резерви са агенцијом?

ПЕДРО МИРАС САЛАМАНКА: Шпанија има мешовити систем у коме је одговорност за држање обавезних резерви угљоводоника подељена између КОРЕС-а и индустрије. КОРЕС је настао 1995. године након што је разбијен нафтни монопол у Шпанији 1992. године као део процеса либерализације нафтног сектора. Главни циљ КОРЕС-а је био да образује, одржава и управља стратешким резервама нафте, као и да прати држање резерви од стране индустрије. КОРЕС је основан као непрофитна јавна корпорација, али и посебно правно лице које подлеже и јавном и приватном праву. Његова структура управља-

ња обухвата представнике владе, као и сектора нафте и природног гаса. У Европи је овај модел стварања складишних агенција, као што је КОРЕС, посвећених чувању и управљању стратешким резервама, најчешће примењиван да би се испуниле међународне обавезе на националном нивоу. У ствари, Директива 2009/119/ЕК промовише постојање овакве врсте институција као најефикаснијег система држања и управљања залихама кад се погледају оперативни и финансијски разлози, али и сигурност снабдевања.

БИЛТЕН ННКС: Који су главни модели држања обавезних резерви у ЕУ?

ПЕДРО МИРАС САЛАМАНКА: Модел са агенцијом, који има и Шпанија, је широко распрострањен у земљама

ЕУ јер систем поделе обавезе чувања резерви између агенције и индустрије има бројне предности. С једне стране, омогућава већу контролу резерви пошто се налазе у оквиру једне институције, а с друге, смањује дуг индустрије јер није приморана да држи све обавезне резерве. Ово решење такође смањује финансијске трошкове, јер агенција има већи приступ кредитима, и омогућава више флексибилности када је коришћење резерви неопходно. Као резултат тога, током последњих година складишне агенције су основане широм Европе. Оне сада постоје у 22 од 28 земаља чланица, укључујући Шпанију, као и Швајцарску.

БИЛТЕН ННКС: Неки аутори кажу да постојећи модели обавезних резерви имају недостатке. Шта мислите о алтернативним приступима?

ПЕДРО МИРАС САЛАМАНКА: Више од 40 година, сигурност снабдевања је била централна тема енергетске дебате у земљама које увозе угљоводонике. Питање има посебан значај у Шпанији, с обзиром да је ниво самодовољности у снабдевању нафтом и природним гасом испод 1%. Међународна агенција за енергетику (IEA), независно тело у оквиру Организације за економску сарадњу и развој (OECD), формирана је 1974. са циљем обезбеђивања сигурности снабдевања енергијом. До сада, овај циљ је испуњен, што показује да је приступ IEA добар. Сигурност снабдевања је велики проблем током последњих година и остаће то и у будућности. IEA ће наставити да прати геополитичке

догађаје, реаговаће када буде потребно и унапређиваће сарадњу са земљама које нису чланице.

БИЛТЕН ННКС: Колико пута је Шпанија досад користила стратешке резерве?

ПЕДРО МИРАС САЛАМАНКА: Уз претпоставку да је ванредно стање прогласио Шпански Савет министара, обавезне резерве ће бити пуштене било преко КОРЕС-а путем тендера свим фирмама, или директно од стране фирми према упутству надлежних. Поступак пуштања залиха индустрије на тржиште се обично састоји од смањења обавеза. Овај метод је примењен у координираним акцијама. До данас су биле три такве акције које је спровела IEA: 1991. (Заливски рат), 2005. (урагани Катрина и Рита) и 2011. (Арапско пролеће и либијски сукоб), када је на тржиште пуштено 60 милиона барела, у просеку два милиона барела дневно 30 дана. Одлуком Савета министара 24. јуна 2011. године, Шпанија је учествовала у заједничком одговору IEA са уделом од 3,8 одсто, односно 75.800 барела дневно 30 дана. Ова одлука је смањила обавезу индустрије за 2,3 дана продаје или потрошње.

Када се "Либијска колективна акција" Међународне агенције за енергетику завршила, обавеза о држању резерви од 92 дана је обновљена 1. јуна 2012. године. Залихе које држи КОРЕС се такође могу сматрати адекватним за ове намене. Оне су доступне као и резерве индустрије јер су у складиштима главних учесника на тржишту у Шпанији и њихово пуштање се мора обавити преко тих фирми, тако што ће купити залихе под посебним условима које диктирају Министарство и КОРЕС. Сходно томе, ослобађање залиха КОРЕС-а може се разматрати у будућности, а чињеница да то никада раније није учињено није препрека да се то и не деси у наредном периоду.

Уколико влада одлучи да се пусте резерве КОРЕС-а, његови чланови би били позвани да их преузму (купе или позајме) а - будући да је већина њих активна на међународним тржиштима - и пласирају.

Куповина резерви од стране фирми обавља се на тендеру, отвореном за све шпанске фирме, који гарантује најбољу цену, као и правичност. КОРЕС има велико искуство у оваквим пословима јер је иста процедура испоштована сваки пут када је куповао или продавао залихе. На пример, у склопу оперативног менаџмента, на крају 2014. године КОРЕС је продао 708.879 кубика нафтних деривата на тендеру. У случају кредита, а када ванредна ситуација прође, роба истог квалитета

или еквивалентна количина различитог квалитета, биће враћена КОРЕС-у.

БИЛТЕН ННКС: Шта мислите о организовању стратешких резерви изван географских граница државе?

ПЕДРО МИРАС САЛАМАНКА: Прописи Шпаније и ЕУ омогућавају чување резерви у другим чланицама. У ствари, ова могућност је промовисана Директивом 2009/119/ЕК, јер омогућава да резерве могу да се рачунају у било којој чланици. У складу са шпанским законом, прво мора постојати билатерални споразум како би се обавезне резерве чувале у иностранству. Ситуација када друге земље чувају резерве у Шпанији одређена је њиховим прописима. Тренутно Шпанија има билатералне споразуме са Француском, Ирсском, Италијом, Малтом, Португалијом и Новим Зеландом.

БИЛТЕН ННКС: Који је најбољи начин да се дефинише жељени састав залиха и правила за њихову употребу?

ПЕДРО МИРАС САЛАМАНКА: Од конституисања Европска унија је део IEA, а путем Директиве 2009/119/ЕК, наметнула је минималну обавезу држања резерви нафте и нафтних деривата на нивоу од 90 дана просечног дневног нето увоза или од 61 дана просечне дневне бруто домаће потрошње. Према одредбама ове Директиве, државе могу успоста-

вити централну складишну институцију, другим речима агенцију која може да контролише све резерве или да подели одговорност са индустријом. Директива сматра да је овај систем најефикаснији начин одржавања и управљања резервама из оперативног, финансијског и угла безбедности снабдевања.

Биографија

Педро Мирас Саламанка има 27 година искуства у области угљоводоника, радио је у приватном и јавном сектору - Репсол (међународно одељење, прерада, стратешко планирање), Национална комисија за енергетику (нафта и биогорива), Међународна агенција за енергетику (делегат), Стална група за ванредне ситуације (SEQ) IEA (председник) и КОРЕС (Борд директора). Тренутно је председник Шпанске корпорације за стратешке нафтне резерве (КОРЕС), председник Сталне групе за ванредне ситуације IEA, председник Шпанског комитета Светског нафтног савета, члан Програмског комитета Светског нафтног савета, као и члан Надзорног одбора и Борда директора Енерклуба. Пре тога био је директор промотивног сектора у Репсол групи у Шпанији, члан Управног одбора Шпанске асоцијације нафтне индустрије, директор за нафту и биогорива Националне комисије за енергетику и Шпанске установе за сертификацију биогорива, и члан Борда директора КОРЕС-а. Има три дипломе, бечелор за индустријско инжењерство, магистра за пословну администрацију и магистра за међународну пословну администрацију. Предаје економију и енергетске компаније у шпанском Енерклубу, Кирка фондацији, на Међународном Менендес Пелајо универзитету (International Menendez Pelayo University). Има велико искуство као модератор и предавач на многим међународним форумима, од чега су посебно важни оне које организује Европска комисија (програми сарадње), IEA (радионице и округли столови), америчко Министарство за енергетику, ARIAE, ACOMES и друге институције светског реномеа. Сарађује са разним публикацијама из области енергетике и учествује као модератор на међународним скуповима и симулацијама кризних ситуација у организацији IEA.

Interview: Pedro Miras Salamanca, Chairman of CORES - Spanish Strategic Petroleum Reserves Corporation

STOCKHOLDING AGENCIES EXIST IN 22 OF THE 28 MEMBER STATES

By Vladimir Spasić

Spain has a mixed stockholding system in which responsibility for maintaining hydrocarbon stocks is shared between stockholding entity CORES and the industry. This agency model is widespread in the EU countries, as the combined system of dividing reserves between the agency and the industry presents a number of advantages. Stockholding agencies exist in 22 of the 28 member states, including Spain, as well as in Switzerland, says Pedro Miras Salamanca Chairman of CORES - Spanish Strategic Petroleum Reserves Corporation.

BULLETIN NPCS: Why Spain decided to use model of organizing the strategic reserves with agency?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Spain has a mixed stockholding system in which responsibility for maintaining hydrocarbon stocks is shared between CORES and the industry.

CORES was created in 1995 after the petroleum monopoly in Spain was dissolved in 1992 as part of the oil sector liberalization process. Its main purpose was to build, maintain and manage strategic oil reserves, as well as monitoring the minimum security stocks maintained by the industry.

CORES was founded as a non-profit Public Law Corporation, an independent legal entity acting subject to private law. Its management structure includes representatives of the government as well as the oil and natural gas sector. In Europe the creation of stockholding entities such as CORES, dedicated to the storage and management of strategic reserves, has been the model most frequently used to fulfil the international obligations regarding stockholding on a national level. In fact, Directive 2009/119/EC promotes the existence of this type of organisation as the most efficient system for maintaining and managing stocks from an operational, financial and security of supply standpoint.

BULLETIN NPCS: What are main models of emergency stockholding in the EU?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: This agency model, also seen in Spain, is widespread in the EU countries, as the combined system of dividing reserves between the agency and the industry presents a number of advantages. On the one hand it allows greater control of the reserves as these are located within a single entity. On the other hand it externalizes industry debt - as it is not

forced to maintain all emergency stocks. This solution also reduces the financial costs, as the agency has greater access to credit, and provides improved flexibility when release for consumption becomes necessary.

As a result there has been a proliferation of stockholding agencies throughout Europe over recent years. They now exist in 22 of the 28 member states, including Spain, as well as in Switzerland.

BULLETIN NPCS: Some authors say there are also disadvantages of current emergency stock strategies. What do you think about alternative approaches?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: For more than 40 years, security of supply has been a central topic in energy debate among hydrocarbon importing countries. The issue has particular relevance in Spain, given that the level of self-sufficiency in both oil and natural gas is below 1%. In 1974 the International Energy Agency (IEA), an independent body within the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD), was formed with the objective of ensuring the security

of energy supply. Up to now, this goal has been covered, showing that the IEA approach is appropriate. Security of supply has been a major issue over recent years and will remain as such well into the future. The IEA will continue to monitor geopolitical events, acting as necessary and advancing their cooperation with non-member countries.

BULLETIN NPCS: How many times Spain used strategic reserves so far (when and how)?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Provided an emergency situation is declared by the

Spanish Council of Ministries, the emergency stocks shall be released either by CORES through a tender to all the operators, or directly by the operators following the instructions of the authorities.

The procedure to put the industry stocks in the market usually consists of a reduction of the obligation. This method has been applied in the coordinated actions. To date there have been three collective actions carried out by EIA: 1991 (Gulf War), 2005 (Hurricanes Katrina and Rita) and 2011 (Arab Spring and Libyan conflict), in the latter case releasing of 60 million barrels, averaging 2 million barrels per day for 30 days.

By decision of the Council of Ministers of June 24, 2011, Spain participated in the joint response of the IEA with a share of 3.8%, i.e. 75,800 barrels per day for 30 days. This decision lowered the industry obligation in 2.3 days of sales or consumption.

Once the "Libya collective action" of the International Energy Agency finished, the obligation of 92 days to maintain minimum security was restored on June 1, 2012.

Stocks owned by CORES can be also considered adequate for these purposes. They have the same availability as the industry's as they are maintained within the facilities of Spain's main operators and their release must be done through this same operators, which will purchase the stocks under the special conditions dictated by the Ministry and CORES.

Consequently, a release of CORES stocks may be considered in the future, and the fact that it has never been done before is not an obstacle to decide not to do so in the future.

Should the Government decides releasing CORES stocks, members of CORES would be urged to take the stocks (purchased or loaned) and, being most of them actively present in the international markets, allocate them successfully.

The purchase of stocks by companies is carried out through a tender, offered to all Spanish operators, which guarantees the best price as well as fairness. CORES has a vast experience carrying out this type of operation, as the same procedure has been followed each time that CORES has acquired or sold product. For exam-

ple, as a consequence of its operational management, at the end of 2014 CORES sold 708.879 m3 of petroleum products through a tender.

In the case of a loan, and once the crisis situation has finished, the same quality product or an equivalent volume of a different quality, would be returned to CORES.

BULLETIN NPCS: What do you think about organizing the strategic reserve outside the geographical boundaries of the state?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Spanish and Community regulations establish the possibility of maintaining reserves in other member states. In fact, this possibility is promoted in the Directive 2009/119/EC, because it allows reserves to be counted in any member state. In accordance with Spanish law, there must first be a bilateral agreement in place in order to maintain minimum security stocks abroad. In the case of other countries maintaining reserves in Spain, the legal limitations and requirements correspond

to those established under the regulations of those countries. Currently Spain has bilateral agreements in place with France, Ireland, Italy, Malta, Portugal and New Zealand.

BULLETIN NPCS: What is the best way to define the desirable size of stocks and design rules for their predictable use?

PEDRO MIRAS SALAMANCA: Since its constitution the European Union has been part of the IEA and by means of the Council Directive 2009/119/EC, has imposed a fixed minimum obligation to maintain reserves of petroleum products, at levels of 90 days of average daily net imports and 61 days of average daily inland consumption. Under the terms of this Directive, countries may establish a Central Stockholding Entity, in other words an agency which can either control all reserves itself or share the responsibility with the industry. The Directive considered this system to be the most efficient way of maintaining and managing reserves from operational, financial and security of supply perspectives.

Biography - Pedro Miras Salamanca

He has 27 years of experience in the hydrocarbons sector (oil and gas) performed within the private and public sector, specifically in REPSOL (international, refining, strategic planning), National Energy Commission (oil & biofuels), IEA (delegate), SEQ (Chairman) and CORES (Board of Directors).

Currently, Chairman of the Spanish Strategic Petroleum Reserves Corporation (CORES), Chairman of the Standing Group on Emergency Questions (SEQ) of the International Energy Agency, Chairman of the World Petroleum Council Spanish Committee, Member of the Committee of Programmes (CPC) of the WPC and also Member of the Steering Committee and the Board of Directors of Enerclub (Club Español de la Energía)

Formerly, Advocacy Business Director in the Repsol Group in Spain and Member of the Board of Directors of the Spanish Petroleum Industry Association (AOP), Petroleum and Biofuels Director of the National Energy Commission (CNE) and Spanish Certification Biofuel Entity and Member of the Board of Directors of the CORES.

Three degrees including a Bachelor in Industrial Engineering, Master of Business Administration and Master of International Business Administration.

Professor specialized in economics and energy utilities regulation at the Club Español de la Energía, CIRCE Foundation and International Menendez Pelayo University, among others.

Wide experience as moderator and lecturer in a multitude of international forums, standing out among them those organized by the European Commission (cooperation programmes), the International Energy Agency (workshops and round tables), the USA Department of Energy (Petrostocks conference), ARIAE, ACOMES, and other worldclass Institutions.

Additionally, also collaborates with various publications in the field of energy and participates as a facilitator in international meetings and simulation of emergency exercises organized by the IEA.

Стручни текст

ОБАВЕЗНЕ РЕЗЕРВЕ НАФТЕ И НАФТНИХ ДЕРИВАТА - 1974 -2015.

Пише: Александар Недучин

Немогућност покривања својих редовних потреба за енергијом је један од врло присутних али и врло разложних страхова коме је у ово време свака национална економија изложена. Тим пре што се у питање доводи задовољење и основних потреба сваког њеног појединца. Суочавање са реалним претњама овог типа није скорог датума, а први кораци у смеру њиховог благовременог амортизовања су предузети, бар када је сирово нафта као основни енергент још изгледа дуго и у будућности, седамдесетих година прошлог века. Године 1974. је као независно тело у оквиру OECD-а (Organisation for Economic Co-operation and Development) основана Међународна агенција за енергију (IAE) са основним циљем да координира заједнички одговор на велике прекиде и застоје у снабдевању сировом нафтом (непосредни повод је био смањење производње нафте од стране земаља извозница за око 5% и потом повећање њене цене са три на пет долара по барелу у јесен 1973. године, као последица избијања другог израелско-арапског рата). То је време када је нешто преко 70% захтева за нафтом долазило из земаља чланица OECD-а а земље извознице окупљене у ОПЕК (Organization of Petroleum Exporting Countries) су их подмиривале са око 50%.

Споразум о програму (Agreement on International Agency Programme), потписан од 16 земаља оснивача новембра 1974. год., у поглављу I обавезује их да одржавају ванредне резерве нафте („emergency reserves“) довољне да поткрепе потрошњу од бар шездесет дана без нето увоза, а да се потрошња и нето увоз рачунају на бази просечног дневног нивоа у претходној календарској години. Истовремено је постављен и рок, не касније од 01. јула 1975., када ће се одредити датум од кога ће се наведене ванредне (заправо обавезне) резерве рачунати на бази од деведесет дана. Резерве се обезбеђују из три извора: ускладиштења нафте, количине нафте која може захваљујући одређеним капацитетима бити замењена другим горивом, и вишка који земља може да произведе у односу на нормалну, уобичајену производњу. Кад год се појави смањење снабдевања сировом

нафтом на дневном нивоу у висини од бар 7% од просечне дневне потрошње у базном периоду (односи се на претходну годину), свака од земаља почиње да примењује мере смањења потрошње за 7%, а у случају смањења снабдевања у висини од бар 12% просечне дневне потрошње, потрошња се смањује за 10%. Своје процедуре у ванредним ситуацијама је IAE до сада активирала у

три наврата, доносећи додатне количине нафте на тржиште координираном акцијом својих чланица. Први пут је то било у време тзв. Заливског рата 1991. године, када је обезбеђено 2,5 милиона барела на дан у року од 15 дана, године 2005. у време урагана Катрина и Рита када је прекинута производња у мексичком заливу (обезбеђено 2 милиона барела на дан у року од 30 дана) и 2011. године у време рата у Либији (поново 2 милиона барела на дан у року од 30 дана, и то 38 милиона из јавних складишта и 22 милиона из обавезних резерви индустрије од укупних 60 милиона; од којих опет 40 милиона у сировој нафти и 20 милиона у дериватима).

Обавезне резерве се могу чувати било физички (поседујући своје сопствене количине), било преко тзв. „stockholding tickets“, када се код одређеног складиштара уз одређену надокнаду резервишу недостајуће количине,

које се у случају потребе могу повући. Земља своје обавезе може испунити путем тзв. владиних обавезних резерви преко специјализованих агенција (јавне резерве), и преко постављених минималних обавезних резерви индустрије, које („индустријске резерве“) укључују и комерцијалне резерве. Јавне резерве се активирају продајом путем тендерског поступка или/и продајом на кредит. Индустријске резерве постају расположиве привременим смањењем обавезе држања.

Да би земља постала члан Међународне агенције за енергију (IAE) мора да буде пуноправан члан Организације за економску сарадњу и развој (OECD), али овим чланством она то не постаје аутоматски. Пример за то су Словенија, Чиле, Ирска, Израел и Мексико које нису чланови IAE. Данас IAE броји 29 земаља, од којих је 20 у Европској Унији (осим Бугарске, Румуније, Хрватске, Словеније, Кипра, Летоније, Литваније и Малте), а остале чланице су Аустралија, Јапан, Ј. Кореја, Нови Зеланд, Швајцарска, Норвешка, Турска, САД и Канада.

Европска Унија учествује у раду IAE од оснивања, преко свог претходника, Европске заједнице.

Прва директива Европске Уније која се бави проблематиком обавезних резерви нафте и деривата нафте датира из 1968. године (68/414/ЕЕС). По њој, резерве деривата нафте (моторни бензин, авио гориво, гасно уље, дизел гориво, мазут) треба држати на нивоу од 65 дана просечне дневне потрошње из претходне календарске године. Следећа, 72/425/ЕС, је практично амандман претходне и поставља обавезу држања минималних резерви на нивоу од 90 дана. Директива 98/93/ЕС дозвољава могућност третирања повећане цене нафте као потешкоће која уз физичке препреке снабдевања оправдава стварање обавезних резерви. Наредна, 2006/67/ЕС, уводи институцију држања националних резерви и у другој земљи чланице ЕУ. Уз сирову нафту и деривате, обавезне резерве сада чине и међупроизводи. Данас важећа, Директива 2009/119/ЕС,

приближава се Споразуму о програму (IEA Agreement), допушта рачунање обавезних резерви на два начина: или као 90-дневних нето увезених количина или као 61-дневних количина унутрашње потрошње, које год од ових је веће. Осим тога, бар једна трећина резерви мора бити у облику деривата у пропорцијама које одговарају њиховој потрошњи на нивоу државе. Централна тела („central stockholding entities“) по Директиви, чији је циљ да обезбеди, одржава и продаје резерве нафте и деривата нафте, одн. обавља контролу над њима, у облику одговарајућих агенција су основане у 23 земље Европе. Код Нас, сходно Закону о робним резервама, донетом новембра 2013. године (члан 19), „Послове у вези формирања, одржавања, инвестирања и извештавања о обавезним резервама обавља Министарство енергетике, које је Централно складишно тело у складу са Директивом ЕЗ 119/2009, унутар кога се организује посебна организациона целина у саставу Сектора за нафту и гас“.

У наставку ће бити приказана пракса више европских земаља.

АУСТРИЈА

Основним актом у овој области, гарантује се расположивост стратешких резерви на нивоу од 90 дана нето увоза и увозници се обавезују да држе резерве на нивоу од 25% од нето увоза претходне године плус 10%. Чак 97% обавезних резерви је делегирано приватној непрофитној, званично лиценцираној агенцији ELG, која је у власништву домаће нафтне компаније OMV и три међународне компаније. На дан 30.04.12. је структура резерви била следећа:

сирово нафта	1,015 милиона тона
бензин	0,371 милиона тона
средњи дестилати	0,994 милиона тона
мазут	0,310 милиона тона

Складишта су лоцирана широм територије Аустрије али и у италијанској луци Трст (већи део ускладиштене сирове нафте). Обавезне и комерцијалне резерве нису одвојене. У случају потребе за повлачењем одређених количина обавезних резерви (продају се по тржишним ценама у том моменту), о томе одлучује Министарство привреде, породице и омладине. Цене држања обавезних резерви су, данас актуелне:

бензин	11,21 евро/1.000 литара
дизел	12,42 евро/1.000 литара
мазут	11,18 евро/1.000 литара

ЧЕШКА

Тело које у име државе води рачуна обавезним резервама је Administration

of State Material Reserves (ASMR). Не постоји обавеза наметнута индустрији за држањем резерви, али држава може да одлучује у кризним ситуацијама о њеним комерцијалним резервама. Од 2,02 милиона тона резерви колико су оне на крају 2012. године износиле, око половине су у сировој нафти, а у преосталој половини са дериватима већину чини дизел гориво, с тим да су резерве распоређене по операторима складиштења и рафинеријама. Иако постоје билатерални споразуми са Немачком и Словачком о чувању дела чешких резерви, у овом моменту су оне само на чешкој територији. У случају неке ванредне ситуације, с обзиром да се резерве држе изнад минимума који прописује закон, реакција може бити врло брза. Недостајуће количине на тржишту, одн. оне које се повлаче из обавезних резерви се продају на основу тендерског поступка, или се дају заинтересованим субјектима на кредит (држава га сматра пожељнијим начином продаје). Држање резерви се финансира кроз државни буџет.

ГРЧКА

Обавезе према Међународној Агенцији за енергију (IAE) и Европској Унији по питању држања обавезних резерви Грчка је пребацила на индустрију. Увозници сирове нафте и деривата и њихови главни корисници су дужни да држе резерве у висини 90 нето увоза у току претходне године. Министарство околине, енергије и климатских промена је надлежно над уговорима о складиштењу обавезних резерви склопљених између привредних субјеката који имају ту обавезу, и лиценцираних складиштара. И поред законске могућности да се до 30% резерви чува у другим земљама чланицама ЕУ, све резерве су за сада на територији Грчке. Влада финансијски ни у ком облику не подржава оне који имају обавезу држања резерви. Трошкове обавезних резерви непосредно сносе компаније које делају на грчком тржишту, а оне их затим преко тржишних цена пребацују на потрошаче. Наведено Министарство одлучује у ванредним ситуацијама о количинама и начину продаје нафте или деривата из обавезних резерви.

МАБАРСКА

Агенција одговорна за државне обавезе према обавезним резервама је HUSA. Она одржава резерве изнад прописаног минимума од 90 дана домаће потрошње бензина, средњих дестилата и мазута. Све резерве морају у ванредној ситуацији бити у року од 48 сати на располагању за повлачење. У сировој нафти се држи 43% резерви а остатак у бензину (19%), дизелу (38%) и лож уљу

(мање од 1%). Децембра 2012. године су резерве Мађарске износиле чак 152 дана нето увоза, и то су оне од 41 дан држане у складиштима индустрије а оне од 111 дана у јавним складиштима. Обавезне резерве су строго одвојене од комерцијалних. HUSA као независна непрофитна компанија се финансира од стране свих фирми које тргују нафтом, дериватима и гасом, пропорционално свом учешћу на мађарском тржишту. Са Словенијом има споразум о складиштењу, али су и даље све количине обавезних резерви у Мађарској. Не дозвољава коришћење „stockholding tickets“ за своје недостајуће количине, али држи на тај начин резервисане количине гасног уља за Италију и Словенију. У случају ванредних ситуација или министар за национални развој усмерава својим дискреционим правом продају одређеним купцима, или се обраћа HUSA са захтевом да распише тендерски поступак за продају дела обавезних резерви који недостаје у том моменту на тржишту.

ИТАЛИЈА

Министарство привредног развоја је преко Директората за енергетску инфраструктуру задужено за обавезне резерве. Све се држе у индустријским складиштима и обавезе су сразмерно подељене на око 100 компанија које се појављују на италијанском тржишту у овом, нафтном сектору. Обавезне и комерцијалне резерве обично нису раздвојене. Законска обавеза је да се 30% резерви држи у бензину, дизелу, мазуту и млазном гориву. Априла 2013. године су 15-дневне количине нето увоза (око 2 милиона тона) држане у другим земљама чланицама ЕУ. За држање резерви компаније не добијају никакву финансијску подршку.

ШПАНИЈА

Резерве које држи индустрија и јавне резерве за које је задужена национална агенција CORES су обично приближно једнаке. Крајем 2012. године су ускла-

диштене јавне резерве имале следећи профил: 54% средњи дестилати, 35% сировна нафта, 8% бензини и 3% мазут. Резервоарски простор за ове сврхе се користи код нафтних компанија и других оператора који се ослањају на овај сектор (логистика на пр.), док се сва сировна нафта као стратешка резерва (и индустријска и јавна) складишти у рафинеријама. CORES се не финансира из буџета него преко месечних такси које плаћају оператори, дистрибутери и потрошачи који су у обавези да држе стратешке резерве. Повлачење неопходних количина из обавезних резерви у ванредним ситуацијама спроводи CORES у тендерском поступку.

ХРВАТСКА

Најмлађа чланица ЕУ је на основу свог Закона о тржишту нафте и нафтних деривата основала Агенцију (HANDA) која је једино овлашћена за формирање, одржавање и продавање обавезних залиха. Финансира се накнадом коју (одређује Влада а чини саставни део продајне цене) плаћају произвођачи и увозници нафтних деривата. Осим обавезних резерви, имају и стратешке резерве (за које је задужен Закон о робним резервама преко државне Управе за робне резерве) које се активирају у доба ратног стања и у случају великих природних непогода или техничко-технолошких и еколошких катастрофа. Складиштењем обавезних резерви се бави „JADRANSKI NAFTAVOD – JANAF“, деоничарско друштво у већинском власништву државе (пристаниште танкера на Крку, резервоарски простор на Крку и у Сиску, нафтовод до границе са Србијом), са великим резервоарским простором за ове намене у Сиску. У нашој земљи, обавези плаћања накнаде за формирање обавезних резерви у нашој земљи је, сходно наведеном Закону о робним резервама, подлежу сви енергетски субјекти чија је делатност производња деривата нафте и трговина нафтом, дериватима нафте, биогоривом и компримованим природним гасом.

безоловни бензин	2,60 RSD/lit
авионски бензин	2,60 RSD/lit
млазно гориво	2,60 RSD/lit
гасно уље	2,60 RSD/lit
течни нафтни гас	2,60 RSD/lit
уље за ложење	2,60 RSD/lit

Сходно опет, Уредби о висини, начину обрачуна, плаћања, располагања накнадом за формирање обавезних резерви нафте и деривата нафте из октобра 2014. године, накнаде износе за: Закон омогућује држање резерви у другим земљама, као што је могуће држати резерве других земаља код нас. Складиштење обавезних резерви се врши у складиштима Дирекције за робне резерве и у складиштима енергетских субјеката у јавној својини, а тек ако су они попуњени, овом делатности могу да се баве и други који поседују одговарајућу лиценцу. По аналогији са Хрватском, оператор обавезних резерви би, у смислу високог професионализма који проистиче из дугогодишњег искуства у овом послу те ресурса којим располаже, било јавно предузеће ТРАНСНАФТА. Формирање обавезних резерви Србије, у пуном капацитету од око милион кубних метара складишног простора, предмет је поглавља 15. у преговорима о приступању ЕУ. У очекивању смо одговарајућих мерила за отварање преговора, а након тога следи израда акционих планова. Обавеза сваке земље чланице је да у континуитету води ажурну евиденцију о свим релевантним подацима о својим обавезним резервама, и да сваке године до 25. фебруара достави (Европској) Комисији извештај о томе. Уколико се покаже да се нису придржавале Директиве, подлежу плаћању пенала.

Литература:

https://www.energy-community.org/portal/page/portal/ENC_HOME/DOCS/3376193/1_Zsolt_Tasnadi_oil_stocks.pdf <https://www.iea.org/countries/>

ности ддаунстрим пословног модела у условима ниских цена нафте и слабих маржи, док је четврти окупио експерте за кадровска питања који су изложили своја вођења начина превазилажења проблема генерацијског јаза у нафтној привреди.

TOMORROW'S LEADERS SYMPOSIUM

BUDAPEST - The Tomorrow's Leaders Symposium, organized under the auspices of the World Petroleum Council Youth of Europe, brought together in Budapest on 8th October young international oil and gas professionals to discuss key topics of the downstream industry and gives a chance to hear directly from senior leaders. 80 young professionals hand-picked by their companies, from both technical and non-technical backgrounds, meet for one day to broaden their industry understanding and foster inter-company and organisation exchange between tomorrow's leaders early in their careers. The symposium programme was divided into four parts: Session 1 gave a holistic overview of the European refining industry - how does the geopolitical climate influences industry economics? Session 2 looked more closely at Europe's regulatory environment by bringing together representatives from the policy side with a range of players in the industry - how to develop downstream in a sustainable way? Session 3 debated the sustainability of the downstream business model with low crude oil prices and weak margins - who can survive on a long term?, and Session 4 brought together HR specialists with tomorrow's leaders to visualise how we address the generation gap.

ВЕСТИ ИЗ НАЦИОНАЛНОГ НАФТНОГ КОМИТЕТА СРБИЈЕ МЛАДИ ПРОФЕСИОНАЛЦИ ННКС НА СИМПОЗИЈУМУ ЛИДЕРА СУТРАШЊИЦЕ

БУДИМПЕШТА - Национални нафтни комитет Србије - Светског нафтног савета имао је своје представнике на Симпозијуму Лидера сутрашњице, одржаном 8. октобра у Будимпешти. Драган Говедарица, председник Комитета младих ННКС и професор на Универзитету у Новом Саду, био је говорник на панелу на тему развоја младих талената у европском даунстриму. Небојша Ђулум, из организације СНАГА, једне од оснивача ННКС и експерт Агенције за енергетику Републике Србије био је један од излагача на панелу посвећено Перспективама регулације у даунстриму.

ПАНЕЛ: НАФТА У ЕНЕРГЕТСКОМ МИКСУ НАКОН 2050. ГОДИНЕ

НОВИ САД - Енергетску сигурност Југоисточне Европе могуће је остварити заједничким напорима свих земаља тог региона, истакнуто је на деветом Међународном форуму о чистим енергетским технологијама "Енергетски хоризонт Србије 2020", одржаном 28. и 29. септембра у Новом Саду. У оквиру тог скупа, Национални нафтни комитет Србије - Светског нафтног савета, организовао је панел на актуелну тему „Нафта у енергетском миксу након 2050. године“. Уводничар и модератор сесије, потпредседник ННКС Слободан Соколовић, указао је на четири мега тренда који ће дати оквире нафте на средини овог века: девет милијарди становника, даљу глобализацију обележену различитим растом БДП-а у развијеним и земљама у развоју, два пута већу потрошњу енергије у односу на садашњу, од чега ће 95% вући земље у развоју - Кина и Индија пре свих и изазова које овом сектору намећу климатске промене, уз одговорности обезбеђења одрживог развоја. Учесници панела, Алеш Петернел, генерални секретар Словеначког национално нафтно-плинског комитета, Горан Радосављевић, генерални секретар ННКС и Петар Гоња, из Стандард Гаса, Нови Сад, Србија су у својим излагањима посебно размотрили и пројекције сектора транспорта у 2050., резерве нафте и гаса које ће тада бити доступне човечанству, трендове у развоју и примени технологија истраживања, производње и прераде нафте, као и саму структуру и стратегију компанијама које тада буду на светској сцени.

IX MEĐUNARODNI FORUM O ČISTIM ENERGETSKIM TEHNOLOGIJAMA ENERGETSKI HORIZONT SRBIJE 2020

Novi Sad, 29-30.09.2015. godine

Чланице ННКС - ПРИВРЕДНА КОМОРА СРБИЈЕ

НОВИ ПАКЕТ УСЛУГА ЗА ПРИВРЕДНИКЕ

Привредна комора Србије од 22. септембра привредницима пружа нови пакет услуга који треба да им омогући лакше и ефикасније пословање. Председник ПКС Марко Чадеж објаснио је да се нове услуге односе на правно саветовање, анализе тржишта, помоћ у развоју пословних идеја, бизнис планова и пројеката, већу помоћ у пласману производа на страна тржишта, као и приступ фондовима ЕУ намењеним за мале, средње и велике предузетнике. "Трудићемо се да компанијама обезбедимо информације о царинским прописима, о томе шта их чека на другим тржиштима, пружиће им се добри савети, анализе, шта и где могу да ураде, како да нађу партнере на тим тржиштима", рекао је Чадеж. Нови асортиман услуга ПКС обухватиће и информације за представнике малих, средњих и већих предузећа о томе како да кроз пројекте и различите програме што боље искористе финансијске ресурсе у оквиру фондова ЕУ.

ВЕСТИ ИЗ СВЕТСКОГ НАФТНОГ САВЕТА

СИМПОЗИЈУМ ЛИДЕРА СУТРАШЊИЦЕ

БУДИМПЕШТА - Млади професионалци из сектора нафте и гаса размотрили су на Симпозијуму Лидери сутрашњице, организованом 8. октобра у Будимпешти под покровитељством Младих Европе Светског нафтног савета, кључна питања из области даунстрим индустрије и том приликом били у могућности да чују шта о проблемима и изазовима овог дела нафтне привреде мисле њихове старије колеге.

Tražite put do uspešnog poslovnog modela?
Pozovite nas 011/33 00 910

www.pks.rs

NOVA KOMORA. NOVE USLUGE. ZA SMART BIZNIS

PRIVREDNA KOMORA SRBIJE
1857

- Pomoć pri pokretanju biznisa
- Informacije o porezima
- Izrada biznis planova
- Pravna pomoć i ljudski resursi
- Pomoć prilikom izvoza
- Podrška u traženju poslovnih partnera
- Informacije o carinskim propisima
- Pomoć oko projekata za EU
- Istraživanje stranih tržišta

ПОЗИТИВНИ СИГНАЛИ ИЗ ЕУ ЗА СРПСКУ ЕНЕРГЕТИКУ

Извештај Европске комисије о напретку Србије у процесу придруживања који треба да буде објављен почетком октобра даће позитивни оцену за област енергетике. Србија предњачи у Енергетској заједници у многим аспектима, посебно када је реч о организацији тржишта електричне енергије, истакнуто је у PKS, на конференцији о утицају енергетске и климатске политике ЕУ на нафтну привреду региона одржаној 7. септембра.

Мирослав Милетић, потпредседник Привредне коморе Србије рекао је да су енергетска и политика ЕУ која се односи на климатске промене, веома важне за развој енергетског сектора Југоисточне Европе, укључујући и нафтну привреду. ЕУ је доследно посвећена спровођењу и промоцији циљева енергетске и климатске политике до 2030. године, а у оквиру њиховог остварења очекује се покретање нових инвестиција, креирање нових радних места и допринос економском развоју.

Подсећајући на преговарачка поглавља 15 и 27 која се одnose на енергетику, екологију и климатске промене, Тања Мишчевић, шеф Преговарачког тима за вођење преговора о приступању Србије ЕУ истакла је да је неопходно да Србија ради на раздвајању делатности у гасном сектору, формирању обавезних резерви нафте до 90 дана и изградњи складишта за нафту.

По речима Дирк Бушлеа, заменика директора Генералног секретаријата Енергетске заједнице, Западни Балкан је део европске куће и потпуно је интегрисан са ЕУ, када је реч о енергетици. Србија је донела прописе који су у складу са за-

хтевима Енергетске заједнице, што нису могле да постигну чак и неке чланице ЕУ, али је потребно да се смањи емисија штетних гасова из нафтних постројења и повећа коришћење биогорива.

На конференцији која је у PKS окупила представнике Енергетске заједнице, привреде, нафтних компанија, државе и струке дискутовало се о великом броју тема почев од утицаја кретања цене нафте на нове политике, перспективе нафтнoг сектора, преко сигурности снабдевања, до извора финансирања енергетских инфраструктурних пројекта.

ПРИВРЕДНИЦИ СРБИЈЕ И ЧЕШКЕ ЗА ИНТЕНЗИВНИЈУ САРАДЊУ

Енергетика, рударство, производња транспортних средстава и сарадња малих и средњих предузећа – области у којима ће се развијати економска сарадња Србије и Чешке

Привредна комора Србије организовала је 2. септембра, у сарадњи са привредним коморама Војводине и Чешке, Округли сто Србија – Чешка, на којем су се привредницима две земље обратили и премијери Србије и Чешке, Александар Вучић и Бохуслав Сobotка.

Премијер Александар Вучић рекао је да је обим трговинске размене две земље 613,5 милиона евра и да очекује да ће број инвестиција бити још већи у наредном периоду.

„Србија је по висини дефицита међу првих десет земаља ЕУ, испод нивоа Мaстрихта, што указује на сигуран амбијент улагања у нашу земљу. Бележимо велики раст индустријске производње. Укупан индустријски раст у првих шест месеци био је већи 6,1 одсто у односу на исти период прошле године”,

истакао је премијер Србије.

Представницима чешких и српских компанија обратили су се и председници привредних комора Србије и Чешке, Марко Чадеж и Владимир Длоуху.

Председник PKS Марко Чадеж оценио је да је важно што на скупу учествују репрезентативне чешке и српске компаније из разних области привређивања. Како је рекао, скуп је значајан јер су на њему присутни и представници институција за подршку извозу који су заинтересовани да сарађују са фирмама из Србије. Чадеж је нагласио да је досадашњи ниво сарадње резултат континуираног политичког и економског дијалога, али и да је потенцијал за унапређење сарадње много већи.

„Прошлогодишња робна размена премашила је 600 милиона евра. За то је заслужно око тридесетак предузећа која реализују готово 90 одсто извоза из Србије, односно око 60 одсто увоза из Чешке. Да би било више компанија које међусобно послују, Чешка је Србију у новој извозној стратегији сврстала на листу 12 приоритетних земаља за ширење трговине и улагања. Како све већи број српских компанија задовољава међународне стандарде, то значи да ће и лакше доћи до чешких купаца”, рекао је председник PKS.

После званичног обраћања, потписан је и Споразум о сарадњи између националне асоцијације кластера Чешке и куће кластера као националне платформе у Србији.

Округлом столу у Петровградској тврђави присуствовали су и министар привреде Жељко Сertiћ, министарка пољопривреде Снежана Богосављевић-Бошковић, министар енергетике и рударства Александар Антић, као и министар здравља Златибор Лончар.

ИНТЕГРИСАТИ ЕНЕРГЕТСКИ СЕКТОР РЕГИОНА У ЕВРОПСКИ

Мисија енергетске заједнице - привлачење инвестиција, интегрисање тржишта, повећање конкурентности и помоћ земаља Западног Балкана на путу ка Европској унији Током састанка енергетских заједница и председника привредних комора Западног Балкана 27. августа у Бечу, један од представника енергетске заједнице Симон Узунов изјавио је да је основни циљ тог тела привлачење инвестиција, интегрисање Трећег енергетског пакета у законодавства земаља региона и безбедност снабдевања. Узунов је нагласио да ће енергетска заједница омогућити сарадњу између снабдевача енергетских ресурса на Западног Балкану.

На састанку је, такође, истакнуто да је Западни Балкан мало тржиште, погођено економском кризом, а да велики произвођачи енергије имају монопол и да свака влада има своје

приоритете у енергетском сектору. Такође је указано на безграничан број енергетских дозвола који мора да буде издат потенцијалним инвеститорима у чему предњачи Србија где је потребно издати 70 дозвола.

Састанак, којем су присуствовали председници комора Западног Балкана, био је одржан у склопу самита о Западног Балкану, који је део Берлинског процеса, а који је иницирала немачка канцеларка Ангела Меркел

ВЕЛИКИ ИНТЕРЕС ЗА САРАДЊУ СРПСКИХ И КАЗАХСТАНСКИХ ПРИВРЕДНИКА

Пословни форум у Казахстану окупио око 200 учесника. Шансе за сарадњу српских и казахстанских привредника у енергетици, металургији, машиноградњи и бродоградњи.

Форум и билатералне разговоре привредника организовала је 28. августа у кооргинацији са Председништвом Републике Србије, Привредна комора Србије, у оквиру посете државно - привредне делегације Србије Казахстану, на челу са председником Томиславом Николићем и министром привреде Жељком Сertiћем.

На пословном форуму учествовали су представници 40 српских компанија из сектора грађевинарства и грађевинских материјала, пољопривредних и научних института, произвођача садница и семенске робе, прехранбене, металургије,

машинске индустрије и бродоградње, наменске индустрије, енергетике, комуналне привреде и транспорта.

Председник Републике Србије Томислав Николић, обраћајући се учесницима Форума, позвао је казахстанске привреднике да послују у Србији, нагласивши да су предности Србије у односу на друге земље, слободна тржишта широм света, високообразована и веома квалификована радна снага, одличан географски положај, подстицајна пореска политика и добра законска регулатива.

Политички односи Србије и Казахстана су традиционално одлични, а моја жеља је да на темељу нашег пријатељства развијемо интензивну економску сарадњу која ће бити од узајамне користи. Разговори које сам имао са председником Назарбајевим и највишим званичницима Републике Казахстан потврђују заједничку вољу и спремност да се на том плану постигне далеко више, указао је Николић.

О интересовању српских компанија за сарадњу са казахстанским сведочи бројност и разноликост наше делегације, навео је саветник председника ПКС Вељко Јовановић.

„Брз развој Казахстана и припреме за изложбу Експо 2017 у Астани отварају бројне прилике за сарадњу у области високоградње, нискоградње, индустрије путева и опремања објеката, у којој српски привредници имају велико искуство на иностраним тржиштима, пре свега на руском“, рекао је Јовановић.

Саветник председника ПКС наглашава да могућност за сарадњу са Казахстаном, са којим Србија од 2010. има потписан Споразум о слободној трговини, постоји и у области енергетике, пре свега коришћењу обновљивих извора енергије, али и у металургији, машиноградњи и бродоградњи.

У агро-индустријском комплексу српска привреда може да понуди сарадњу у области научно-истраживачке делатности, пласмана нових сорти и хибрида и производњи хране, рекао је Јовановић и навео и хемију, петрохемију и транспорт као могуће области сарадње.

Током Форума, који је ПКС организовала у сарадњи са Министарством за инвестиције и развој Казахстана и Националном агенцијом Казнех Инвест, а у координирању са Председништвом Републике Србије, потписан је Меморандум о разумевању Привредне коморе Србије и Националне агенције Казнех Инвест. Меморандум о разумевању казахстанска Национална агенција потписала је и са Енерготехником, Јужна Бачка.

ЗАЈЕДНИЧКЕ ИНИЦИЈАТИВЕ ЗА ПРОМЕНУ СЛИКЕ РЕГИОНА

Формирање Коморског инвестиционог форума допринеће јачању регионалне сарадње и привлачењу инвестиција, рекао је у Бечу Марко Чадеж, председник ПКС.

Чадеж је истакао да су инвеститори приметили нову динамику у региону. „Они су препознали позитиван развој, препознали да регион сарађује међусобно, врсту стабилности која је кроз сарадњу дошла“, рекао је председник ПКС и додао да се није чуо ниједан негативан коментар већ само речи охрабрења. Председник ПКС је изразио велико задовољство досад учињеним имајући у виду да су се председници комора у овом формату састали 16. јуна а да је досад направљен Акциони план шест комора Западног Балкана од 26 пројеката.

Представљајући акциони план на скупу у Бечу Чадеж је издвојио три пројекта: Коморски инвестициони форум (КИФ), Заједнички форум привредних комора Западног Балкана за програмирање регионалних пројеката финансираних из фондова ЕУ, и пројекат Регионалне платформе за јачање малог и средњег бизниса.

Председници шест комора Западног Балкана, као и председници комора Хрватске и Словеније потписали су споразум о оснивању Коморског инвестиционог форума, чији је циљ размена информација и предлагање мера за увећање инвестиција. Чадеж је објаснио да фирме из региона појединачно нису довољно велике и јаке да наступе самостално, те да се значајнији резултати за привреду Западног Балкана могу очекивати само ако их коморе повежу и дају им праве информације о могућностима учешћа у реализацији великих инфраструктурних пројеката.

Циљ Заједничког форума привредних комора Западног Балкана за програмирање регионалних пројеката финансираних из фондова ЕУ јесте развој свих комора Западног Балкана,

што ће бити урађено уз подршку Еврокоморе. Како је Чадеж нагласио, реализација заједничких иницијатива може да промени слику региона чиме он постаје препознатљив као простор у којем се питање економије ставља у први план.

Председник ПКС навео је да очекује да ће највиши званичници на самиту у Бечу постићи и споразум о кључној транспортној мрежи за Западни Балкан. „Задатак комора у региону је да утичу на владе земаља, да поједноставе или потпуно укину бирократске процедуре које прате проток људи, роба и услуга, као и да се отклони 41 нецаринска баријера колико их је остало од 2009. године“, закључио је Чадеж.

Председник Привредне коморе Косова Сафет Грџалију поручио је да постоји жеља да Балкан буде место сарадње и мира, док је председник Привредне коморе Аустрије Кристоф Лајтл оценио да Србија ради на правим питањима када је реч о реформама.

У Бечу је одржан и радни доручак на којем су учествовали председници комора, министри економија и представници великих аустријских компанија инвеститора на Западном Балкану. Састанци комора Западног Балкана одвијају се у склопу самита о Западном Балкану који је део Берлинског процеса који је иницирала немачка канцеларка Ангела Меркел.

Чланице ННКС - НАФТНА ИНДУСТРИЈА СРБИЈЕ

ГАСПРОМ ЊЕФТ И НИС ЗАЈЕДНО СА НОВАК ЂОКОВИЋ ФОНДАЦИЈОМ ОБНАВЉАЈУ ЛАБОРАТОРИЈЕ ЗА ФИЗИКУ И ХЕМИЈУ

Компаније Гаспром њефт и НИС ће у оквиру сарадње са Новак Ђоковић Фондацијом обновити лабораторије за физику и хемију у школама оштећеним у прошлогодишњим мајским поплавама. До краја 2015. године биће обновљено и опремљено десет лабораторија у општинама Обреновац, Свилајнац, Лазаревац, Крупањ, Уб, Смедеревска Паланка, Петровац на Млави и градовима Ваљево, Шабац и Параћин.

У акцију прикупљања средстава за помоћ становништву са поплавлених подручја укључили су се запослени Гаспром њефта и НИС-а, који су заједно са компанијом донирали више од 30 милиона динара.

„Гаспром њефт и НИС реализују програме побољшања квалитета живота у местима у којима послују, између осталог реализујући пројекте усмерене на подршку младих и развој образовних, културних и спортских установа. Становници мањих градова имају право на једнак квалитет живота, баш као и становници великих центара, а комплексна друштвена одговорност један је од најважнијих принципа пословања Гаспром њефта и НИС-а“, истакла је Сања Лубардић, директор Функције за односе са јавношћу и комуникације НИС-а.

„Наша мисија је да младима у Србији омогућимо оптималне услове за образовање, јер је знање интелектуални капитал, неопходан за инвестирање у будућност. Наша фондација је до сада обновила седам предшколских установа оштећених у поплавама. Веома се радујемо што ћемо, заједно са партнерима из Гаспром њефта и НИС-а, обновити лабораторије у основним и средњим школама, јер је то минимум предуслова да деца наставе да несметано уче“, изјавила је Јелена Ђоковић, директорка Фондације.

СТРУЧЊАЦИ ИЗ ОБЛАСТИ МАЗИВА НА NISOTEC КОНФЕРЕНЦИЈИ

Конференција за дистрибутере NISOTEC мазива и техничких течности за возила одржана је крајем септембра у организацији компаније НИС у хотелу „Хајат“ у Београду.

На конференцији која је првенствено била посвећена значају

дугорочног партнерства са дистрибутерима, присуствовало је више од 60 учесника из земље и региона. Размотрена су питања регионалног пословања бизниса мазива НИС-а, указано је на главне изазове са којима се сусреће тржиште уља и мазива у региону, а представљени су и модели иновативног маркетинга у овом сегменту пословања.

„Промене на тржишту уља и мазива захтевају значајне стратешке активности компаније НИС, а резултат тих активности је лидерска позиција коју имамо у Србији, као и константан раст учешћа NISOTEC производа на тржишту региона“, изјавио је Дмитриј Вуколов, директор Дирекције мазива у компанији НИС.

МОДЕРНИЗАЦИЈА АУТОКОМАНДЕ УЗ ПОДРШКУ НИС-А

Модернизована НИС Петрол бензинска станица свечано је отворена крајем септембра на Тргу ослобођења у Београду.

Уз присуства руководства компаније НИС, градских челника и представника амбасаде Руске Федерације у Србији, обеле-

жено је и отварање парка који се ослања на ову значајну градску саобраћајницу, а чију реконструкцију је помогла компанија.

Свечаном отварању су присуствовали генерални директор НИС-а, Кирил Кравченко, градоначелник Београда, Синиша Мали и амбасадор Руске Федерације у Србији, Александар Чепурин. Прво гориво на новоотвореној бензинској станици натоварено је у резервоар специјалног трансфузиолошког аутобуса Института за трансфузију крви Србије.

Кирил Кравченко, генерални директор НИС-а истакао је да је компанија направила изузетан напредак у модернизацији малопродајне мреже.

„Само у току ове године планирамо да уложимо више од милијарду динара у реконструкцију наших бензинских станица у Београду. Истовремено, без обзира на кризу у сектору нафте и гаса, настављамо да улажемо у друштвено-одговорно пословање, и за мене лично је од посебног значаја што данас отварамо не само нову модернизовану бензинску станицу, него и оближњи парк. Захваљујем се и градоначелнику на изузетној помоћи у развоју нашег бизниса и надам се да ћемо заједно остварити још боље резултате и у будућности“ – изјавио је генерални директор НИС-а.

Градоначелник Београда, Синиша Мали, честитао је запосленима и руководству НИС-а на оствареним резултатима.

„НИС не само да је испунио обећање које је дао граду Београду у септембру прошле године да ће отворити 6 нових малопродајних објеката у престоници, него је учинио много више – у Београду ће током ове године бити отворено 10 нових бензинских станица, укључујући и ову на Аутокоманди. Нова реконструисана бензинска станица заједно са овим парком даје потпуно нову слику овог дела града, а ми се надамо да је ово само први корак у унапређењу наше сарадње. Такође се захваљујемо НИС-у на разумевању и донацији коју су обезбедили за реконструкцију оближњег парка и надамо се да ћемо и даље заједно радити на решавању свих проблема“, истакао је градоначелник Београда.

„Као становник овог дела града, желео бих да изразим захвалност житељима града Београда, градоначелнику Београда, као и компанији НИС на њиховом доприносу у улепшавању Аутокоманде, и да им пожелим среће и успеха у даљем заједничком раду – изјавио је Александар Чепурин, амбасадор Руске Федерације у Србији

Нова станица за снабдевање горивом на Аутокоманди је реконструисани малопродајни објекат на месту старе НИС Петрол бензинске станице. У понуди овог објекта је широка палета деривата евро 5 квалитета произведеног у Рафинерији нафте Панчево, као и висококвалитетна уља и мазива. Осим врхунског горива, потрошачима је на располагању и богат спектар допунских производа.

Компанија НИС и град Београд имају дугогодишњу сарадњу, а уређење парка на Аутокоманди само је један од реализованих заједничких пројеката. Реконструкција парка има за циљ унапређење квалитета живота локалне заједнице у којој НИС послује, што је саставни део корпоративне стратегије која се реализује под слоганом «Будућност на делу».

„НЕДЕЉА БЕЗБЕДНОСТИ У САОБРАЋАЈУ“ У ОРГАНИЗАЦИЈИ НИС-А И АГЕНЦИЈЕ ЗА БЕЗБЕДНОСТ САОБРАЋАЈА

У оквиру „Недеље безбедности у саобраћају“ од 14. до 18. септембра, у пословном центру НИС-а у Новом Саду одржан је низ предавања из ове области.

Представници НИС-а, Агенције за безбедност саобраћаја и Универзитета у Новом Саду присутнима су говорили о значају ове важне теме и пренели искуства из праксе.

Улрих Пебал, директор Функције за HSE НИС-а, представио је позитивну праксу компаније у поштовању правила из домена безбедности у саобраћају, док је Милан Божовић, вршилац дужности директора Агенције за безбедност саобраћаја, скренуо пажњу на важност сарадње Агенције са привредним субјектима.

У оквиру „Недеље безбедности у саобраћају“ коју су организовали НИС и Агенција за безбедност саобраћаја уз подршку Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре организована су тематска предавања о безбедности у саобраћају са акцентом на децу, старе и особе са инвалидитетом, као и на значај везивања сигурносних појасева у возилима. У току трајања акције, свим посетиоцима су доступни тренажери за показне вежбе и симулатори постављени на платоу Пословног центра НИС-а.

Финални догађај - традиционално такмичење професионалних возача НИС-а, „Возачки изазов 4“ на НИС-овом полигону у Зрењанину одржано је 19. септембра.

Циљ ове акције било је подизање нивоа безбедности у саобраћају кроз превенцију, едукацију и развој саобраћајне културе.

НИС НА ПАНЕЛ ДИСКУСИЈИ О ЕНЕРГЕТСКОЈ ПОЛИТИЦИ ЕУ

У организацији Националног нафтног комитета и уз подршку НИС-а, у Привредној комори Србије одржана је панел дискусија под називом „Како ће нова енергетска и климатска политика ЕУ утицати на нафтну привреду у југоисточној Европи“.

Представници Енергетске заједнице, Међународне агенције за енергетику, Владе Србије и највећих нафтних компанија које послују у Србији и региону, разговарали су о значају Енергетске уније за земље југоисточне Европе, њеном утицају на енергетску политику Србије, регулаторној политици, као и утицају пада цена нафте на нафтни бизнис у Србији.

Као панелисти, у дискусији су учествовали Јан Бартош из Међународне агенције за енергетику, Марат Тертеров из Европског геополитичког форума, руководиоца политичке за источно тржиште OMB Мајкл Сатлер, док је скупом модерирала Дирк Бу-

шле, заменик директора Секретаријата Енергетске заједнице. Учесницима скупа представљена су искуства НИС-а. Никола Радовановић из Канцеларије за сарадњу са институцијама Европске Уније је истакао улогу НИС-а у праћењу и примени европског законодавства у области енергетике, које компанија примењује у свом пословању.

Са жељом да актуелизује питања која су тренутно од кључног значаја у ЕУ, а такође као компанија која тежи водећој позицији у нафтно-гасном бизнису региона, НИС је подржао организацију овог значајног скупа.

НИС је једна од првих компанија из Србије која је отворила представништво у Бриселу и на тај начин показала своју решеност да прати најновије трендове и регулативу Европске уније из области енергетике и заштите животне средине.

НИС ИСПЛАТИО ДИВИДЕНДУ ИЗ ДОБИТИ ЗА 2014. ГОДИНУ

НИС је исплатио својим акционарима дивиденду из добити за 2014. годину у понедељак, 31. августа. Укупан износ за исплату дивиденди износи 7,64 милијарди динара, што је 25 одсто нето добити компаније у протеклој години. Право на дивиденду имају сви акционари који су били уписани у Централном регистру, депозитару и клирингу хартија од вредности као власници акција на Дан акционара VII редовне седнице Скупштине акционара 13. јуна 2015. године.

Акционари домаћа физичка лица са својих рачуна могу да подигну 39,82 динара по акцији, колико износи нето износ дивиденде по акцији након што НИС уплати порез на приходе од капитала од 15 одсто. Исплата мањинским акционарима се обавља преко Централног регистра хартија од вредности и то на новчане рачуне које су дали приликом пријављивања за бесплатне акције када је реч о 2,2 милиона акционара који су акције добили као грађани. Уколико је акционар том приликом пријавио рачун отворен у Банци поштанска штедионица, износ дивиденде се може подићи на шалтерима Поште уз личну карту.

Република Србија је на дан 13. јуна 2015. године поседовала 48.712.049 акција НИС-а, па на основу одлуке Скупштине акционара дивиденда која јој се исплаћује за 2014. годину износи 2,28 милијарди динара.

Датум исплате дивиденди акционарима НИС-а у складу је са Одлуком генералног директора компаније. Томе је претходила одлука Скупштине акционара да се за исплату дивиденди издвоји 25 одсто добити остварене у 2014. години.

Поводом исплате дивиденде из добити за 2014. годину, Кирил Кравченко, генерални директор НИС-а је изјавио: „Упркос неповољним трендовима, НИС није променио политику дивиденди и поносни смо што већ трећу годину заредом показујемо да смо сигуран извор прихода за своје акционаре. Све то је могуће захваљујући великим напорима које улажемо у програм повећања оперативне ефикасности. Овим програмом смо задржали профитабилност компаније, а највећу улогу у томе имају наши запослени који готово свакодневно дају предлоге за побољшање пословања и тиме доприносе успешности овог програма.“

СОFАСЕ ТОР 500: НИС МЕЂУ НАЈУСПЕШНИЈИМ КОМПАНИЈАМА У ЦЕНТРАЛНОЈ И ИСТОЧНОЈ ЕВРОПИ

НИС се нашао међу 500 најуспешнијих компанија у Централној и Источној Европи, према листи коју сваке године припрема француска група „Coface“. По количини прихода у 2014. години, НИС је најбоље пласирана компанија из Србије на овој престижној листи, док је заузео треће место међу највећим компанијама у региону Балкана.

Према листи групе „Coface“, на листи најуспешнијих иза НИС-а су се нашле компаније из Србије као што су „Фијат Аутомобили Србија“, „Електропривреда Србије“, „Телеком Србија“, „Термоелектрана Никола Тесла“, „Делес Србија“, „Србијасас“, „Меркатор“, „Идеа“ и „Теленор“.

Група „Coface“ је светски лидер у осигуравању потраживања. Сваке године објављују листе најуспешнијих земаља и компанија, које служе као релевантни показатељи успеха појединачних привредних друштава, држава и региона.

НИС ПУСТИО У РАД МАЛУ ЕЛЕКТРАНУ У СИРАКОВУ

Компанија НИС је у августу пустила у рад малу електрану за производњу електричне и топлотне енергије на нафтно-гасном пољу у Сиракову, у близини Великог Градишта. Вредност инвестиције је два милиона евра, а укупна снага новог постројења 2MW. На овом нафтно-гасном пољу се сада производи укупно 3 MW електричне енергије, с обзиром да је на овом подручју пре две године пуштена у рад и прва НИС-ова електрана снаге 1 MW.

Пројекат је реализован у оквиру програма за развој капацитета мале когенерације, која је део дугорочне стратегије компаније усмерене на повећање ефикасности пословања захваљујући рационалном коришћењу постојећих гасних ресурса. НИС сада има укупно 13 мини електрана, односно когенерационих модула на територији Србије, а улагања у овај сегмент бизниса прешла су 15 милиона евра. Производња електричне енергије достигла је снагу од 11,6 MW, што је довољно за снабдевање струјом у просеку 10.000 домаћинстава. Осим електричне енергије, НИС на мини електранама производи и топлотну енергију за потребе својих постројења у висини од 2 MW.

„Мини електране имају велики значај јер производе електричну и топлотну енергију из гаса који до сада није био искоришћен због високог степена угљен диоксида и азота. Такође, процес претварања овог гаса у електричну енергију има и еколошку димензију јер се он више не спаљује на бакљи и смањује се емисија штетних гасова у атмосферу. Тиме компанија доприноси остварењу стратешких циљева Републике Србије у погледу рационализације потрошње енергије и смањења загађења“ рекао је Игор Кораћ, заменик директора Блока Енергетика у НИС-у.

Чланице ННКС - ЈП „СРБИЈАГАС“ Нови Сад

ДУГО, ТОПЛО И РАДНО ЛЕТО У СРБИЈАГАСУ

Иако су ово лето обележиле изузетно високе температуре, оне нису омеле запослене у Србијагасу да га проведу у радној атмосфери. Протеклих месеци наши радници на терену предано су поправљали оштећене гасоводе али и градили нове, вршене су припреме пројектно техничке документације за неке будуће пројекте, али се велика пажња посветила и организационо-правним променама унутар наше компаније. Циљ свих поменутих и реализованих задатака су пре свега задовољани купци с једне стране и поуздан и савремен гасоводни систем на другој страни.

РЕСТРУКТУРИРАЊЕ СРБИЈАГАСА – РАЗДВАЈАЊЕ У КОРИСТ ГРАЂАНА

Поводом реструктурирања Србијагаса Министар Антић је изјавио да је у току процес имплементације модела реструктурирања ЈП „Србијагас“, који неће трајати дуже од неколико месеци. Како је речено, ради се заправо о раздвајању на саму компанију Србијагас, која је носилац холдинга, који се бави трговином и финансијама, и на два зависна предузећа - Оператора транспорта („Транспортгас Србија“) и Оператора дистрибутивног система („Дистрибуцијагас Србија“).

- Влада је, у складу са обавезама према Енергетској заједници, од 1. јула усвојила Одлуку о формирању тих предузећа. У условима либерализованог тржишта, независни оператор транспорта и дистрибуције омогућиће и другим учесницима на тржишту да користе услуге транспорта и дистрибутивног система. Тржишна конкуренција доводи до смањења цена, а то је добро за грађане, рекао је Антић.

- Раздвајањем треба да се постигне ефикасан модел који се доказао у компанијама широм Европе у којем се јасно дефинишу трошкови транспорта и трошкови дистрибуције. Србијагас је до сада увек био у таквој позицији, да је Србија из буџета плаћала 100 одсто обавеза тог предузећа према кредитима и банкама, а ове године ће од 100 милиона евра, колико је доспело за враћање, Србијагас измирити 60 милиона евра, што представља огроман напредак, додао је Антић.

ПРОШИРЕЊЕ ПСГ БАНАТСКИ ДВОР

Тема које је током летњих месеци поново постала актуелна је-сте и проширење капацитета Подземног складишта гаса у Банатском Двору. Наиме, први човек Србијагаса, Душан Бајатовић најавио је да би се у ПСГ Банатски Двор, ускоро могле наћи 1,2 милијарде кубних метара гаса, што је половина укупних потреба Србије за овим енергентом.

- Уколико би се овај пројекат реализовао с руским партнером „Гаспром“, који је већински власник Банатског Двора, Србија би у потпуности могла да реши питање редовног снабдевања овим енергентом и после 2019. године, када Русија намерава да обустави испоруку гаса преко Украјине. Крајем августа на конференцији за новинаре у Влади Србије, премијер Александар Вучић изјавио је да ће Србија од следеће године почети проширење капацитета Подземног складишта гаса у Банатском Двору са око 450 милиона на милијарду кубних метара, како би обезбедила сигурно снабдевање гасом током целе зиме.

КАПАЦИТЕТ ПГС У БАНАТСКОМ ДВОРУ

Подземно складиште у Двору располаже са 18 бушотина. Прва фаза изградње завршена је и озваничена отварањем овог објекта у новембру 2011. године. Складиште тренутно поседује лиценце за складиштење и управљање складиштем природног гаса. Лиценце се односе на капацитет складиштења од 450 милиона кубних метара природног гаса.

УТИСКИВАЊЕ	2,9 МИЛИОНА (МЗ/ДАН)
ПРОИЗВОДЊА	5 МИЛИОНА (МЗ/ДАН)

УСВОЈЕНА ОДЛУКА О ПОЈЕФТИЊЕЊУ ГАСА И РЕБАЛАНС ПРОГРАМА ПОСЛОВАЊА

У фокусу Надзорног одбора Србијагаса овог лета била је Одлука о утврђивању цене природног гаса за јавно снабдевање. Наиме, у складу са Методологијом за одређивање цене природног гаса за јавно снабдевање, од 01. јула планска цена природног гаса смањена је за 12,58%, док за крајње купце којима је Србијагас јавни снабдевач просечно смањење износи 11,3%. Осим ове одлуке, Надзорни одбор је усвојио и ребаланс Програма пословања ЈП „Србијагас“ за 2015. годину, који је Влада усвојила у августу ове године.

100 ОКТАНА

МОЋНА TRANSFORMACIJA

POVEĆANJE SNAGE MOTORA DO 7%

POBOLJŠANA DINAMIKA UBRZANJA DO 10%

SMANJENJE NASLAGA NEČISTOĆA NA MOTORU DO 6 PUTA

NAJBOLJE JE PRED VAMA

ГОДИШЊА СКУПШТИНА ЕВС-А

Током протеклих месеци, десио се и један важан догађаја за Србијас, тачније 18. Годишња скупштина Европског бизнис конгреса, која је одржана у Београду, а наша компанија била је домаћин представницима 80 компанија из 24 земље.

Председавајући скупа, Алексеј Милер, саопштио је том приликом да је та организација проширена чланицама са других континената, тако да су конгресу, поред европских, учествовале и компаније из других делова света -тихоокеанског и азијског региона.

- Европски бизнис конгрес постаје све јача организација чији је циљ и мисија - интеграција западних и источних економија. Генерални директор Србијасга указује на то да недовољно развијена инфраструктура за испоруку гаса доводи регион Југоисточне Европе у велике проблеме због одлуке ЕУ да заустави изградњу „Јужног тока“. - Зато верујем да ће структуре које управљају Европском унијом имати то у виду и да убудуће нећемо имати административне забране засноване на идеологији, као и да ће доћи до ширења међународне енергетске мреже у наредном периоду, речено је на овом скупу.

ИМА ЛИ РУСКИ ГАС АЛТЕРНАТИВУ?

„Будућност европског енергетског сектора: Његова структура и место на глобалном тржишту“, био је назив сесије која је, у склопу Годишње скупштине ЕВС-а.

У веома запаженој презентацији којом су обухваћени најактуелнији подаци у вези са природним гасом, утученим гасом (ЛНГ) и гасом из шкриљаца на глобалном тржишту гаса, Душан Бајатовић је констатовао да земље региона југоисточне Европе не могу, на средњи и дужи рок, да рачунају на снабдевање гасом из Азербејџана, као ни на гас из уљних шкриљаца, те да природни гас, пре свега из Русије, нема алтернативу на европском тржишту.

Износићи свој поглед на енергетски сектор Европе, председник Управе Гаспрома Алексеј Милер најпре је рекао да руски

гас јесте и да ће остати конкурентан у далекој перспективи. - Извоз руског гаса на европско тржиште је у порасту и наставиће да расте у наредних 15 година за око 17 одсто. Учешће руског гаса на европском тржишту прошле године достигло је око 30 одсто, а процене су да ће и даље тај проценат наставити да расте. Говорећи о гасоводима, Милер је истакао и значај Северног тока, а када је реч о гасоводу ТАП, који треба да допреми гас из Азербејџана за европске потрошаче, Милер је указао да се стално померају рокови почетка изградње и рада тог гасовода.

ИСПОРУКЕ ГАСА У ПРВОМ ПЛАНУ

У јуну месецу Санкт Петербург је поново био центар сусрета челних људи енергетског сектора, у оквиру престижног међународног економског форума. У оквиру њега, одржан је за нашу компанију важан радни састанак генералног директора Србијасга и председника Управног одбора Гаспрома Алексеја Милера. Том приликом, размотрена су текућа питања и перспективе развоја билатералне сарадње у области енергетике, а било је речи и о испорукама руског гаса Србији и другим европским земљама, као и о узајамним активностима у области подземног складиштења гаса на територији наше земље.

15. ЕКОНОМСКИ САМИТ У БЕОГРАДУ – РАЗМАТРАНИ СВИ ПРОЈЕКТИ КОЈИ МОГУ ДА ДОВЕДУ ГАС

У Београду је током јуна одржан и 15. Економски самит, на којем је Министар Антић изјавио да наша земља у овом тренутку разматра све пројекте који могу да доведу гас у овај део Европе и да „Србија више неће да се заљубљује ни у један пројекат“. Такође је истакао да у првом плану остаје и даље снабдевање гасом од Гаспрома, али да, са друге стране, Србија размишља и о новим пројектима, попут Турског тока и снабдевања гасом из Азербејџана. Према његовим речима, отвореност Србије ка више извора гаса важна и зато што се у 2019. години завршава уговор Гаспрома и Украјине о транзиту гаса кроз ту земљу, што намеће потребу да Србија „убрза покушаје да обезбеди нове изворе и руте снабдевања“.

ДИПЛОМАТСКО – ЕКОНОМСКО- ЕНЕРГЕТСКА ПЕРСПЕКТИВА

Током лета стизале су нам вести о енергетско-економској офанзиви на плану повезивања са новим изворима и правцима снабдевања природним гасом. Премијер Александар Вучић је приликом разговора са европским комесаром за енер-

гетику Марошем Шефчовичем истакао да је Србија спемна да поред руског и азербејџанског гаса, уз подршку ЕУ, буде повезана и са снабдевачима из арапских земаља. Први потпредседник Владе Дачић је био на руском енергетском форуму, док је министар енергетике био у радној посети Сједињеним Америчким Државама. Том приликом Антић је изјавио да ће Србија без икакве дилеме у наредних неколико година имати више рута којима ће моћи да се снабдева гасом.

Антић је током јуна потписао и Протокол с бугарским министром економије Божидаром Лукарским, којим је предвиђена гасна интерконекција између Бугарске и Србије, дужине 150 километара. Овај гасовод би требало да буде завршен до 2018. године, а предвиђени годишњи капацитет би износио 1,8 милијарди кубних метара гаса.

Једна од могућих рута за снабдевање гасом је у задње време често помињана траса „Турског тока“. Да се са Србијом разговарало о учешћу у овом пројекту, потврдио је и Александар Медведев, на конференцији за новинаре одржаној током јуна у Москви. Медведев је том приликом истакао да је Гаспром уверен да нема никаквих ризика за изградњу прве гране „Турског тока“, чија оријентациона вредност се процењује на око 3,3 милијарде евра.

ДА ЛИ ЋЕ СЕ ГРАДИТИ ГАСОВОД „ТЕСЛА“?

Средином августа, у руској штампи је објављено да Србија, Македонија, Грчка и Мађарска могу да потпишу меморандум о изградњи гасовода од Турске до Аустрије, који би био наставак Турског тока. Тај гасовод би прошао кроз ове земље да би стигао до гасног чворишта у Бечу. Процене су да би овај гасовод имао годишњи капацитет од 27 милијарди кубних метара гаса, и да би требало да буде завршен до 2019.г. Каква ће бити коначна одлука о изградњи гасовода „Тесла“ остаје да се види.

НАЦРТ МЕЂУДРЖАВНОГ СПОРАЗУМА О ТУРСКОМ ТОКУ ЈОШ У АНКАРИ

Као што је познато, 19. јуна Русија и Грчка потписале споразум о Турском току. Цена грчког дела гасовода Турски ток била би две милијарде евра, а планира се да Русија плати изградњу тока, док ће јој тај новац Грчка касније вратити. Турска је већ дала дозволу да за спровођење инжењерског истраживања за подморску деоницу гасовода „Турски ток“. Првобитни план је подразумевао четири линије овог гасовода, од којих би свака имала капацитет од 15.75 милијарди кубних метара. Планирано је да гасовод пролази рутом од 660 км „Јужног тока“, док би 250 км била нова рута ка европском делу Турске. Ипак, према последњим писањима у медијима, две стране су се договориле да прво буде изграђен само један цевовод за

турско тржиште капацитета 15,75 милијарди кубних метара гаса. Најновије вести стижу са Источном економском форуму на којем је руски Министар енергетике подсетио да су парламентарни избори у Турској заказани за 1. новембар и да споразум о Турском току не очекује пре формирања нове турске владе. Заменик председника Гаспрома, Александар Медведев, потврдио је да Турски ток неће прорадити како је планирано, крајем 2016. године, због тога што изградња гасовода није почела када је предвиђено.

У СРБИЈИ СИГУРНО И СТАБИЛНО СНАБДЕВАЊЕ ГАСОМ

Током јула месеца, након најаве о обустави испоруке природног гаса за Украјину, наша компанија је саопштила да је у Србији обезбеђено редовно снабдевање купаца овим енергентом, односно да ће испоруке гаса преко Украјине за све клијенте компаније „Гаспром“ у Европи и Турској бити настављене у пуном обиму и у складу са раније потписаним уговорима.

ПОСВЕЋЕНИ ЧИСТОЈ ЕНЕРГИЈИ

ЈП „Србијагас“
Народног фронта 12, Нови Сад, Србија
Тел: +381 21 481 1004, +381 21 481 2703 / Факс: +381 21 481 1305
www.srbijagas.com

Чланице ННКС - „ЛУКОИЛ СРБИЈА“ АД

НА БЕНЗИНСКИМ СТАНИЦАМА ЛУКОИЛ СРБИЈА PIT STOP ЗА ДВА МИНУТА

На четири београдске бензинске станице „ЛУКОИЛ СРБИЈА“ АД: „Авалски пут“, „Заплањска“, „Старо Сајмиште“ и „Трг Бранка Радичевића“ 12. октобра је почела акција у оквиру које потрошачи осим горива могу да добију нову корисну услугу и све то у року од два минута. Ова акција траје 15 дана и организована је с циљем да се посебна пажња обрати на безбедност у саобраћају.

У јутарњем и поподневном шпицу, између 7.30 и 10.30, као и 15.30 и 19.30 часова сваком потрошачу PIT STOP екипа ће опрати сва стакла и фарове специјалном течношћу, проверити притисак у пнеуматичима и дубину шаре. Осим тога сваки потрошач за наточено гориво ECTO Diesel или ECTO Plus у вредности од најмање 2.000 динара добија поклон изнанађење.

ИЗВОРИ ЕНЕРГИЈЕ

За ову јесен компанија „ЛУКОИЛ СРБИЈА“ је Новосађанима припремила новину на све четири своје бензинске станице у овом граду, стављајући акценат на неопходност здравог начина исхране и очување човекове околине. У оквиру петнаестодневне акције „Чиста енергија за понети!“ која је на бензинским станицама у улицама Венизелоса 32, Темерински пут 66, Булевар Војводе Степе 66 и Кисачка 81 почела 12. октобра, возачи који наточе еколошко гориво нове генерације ECTO Diesel или ECTO Plus у вредности од најмање 2.000 динара у периоду од 7.30 до 10.30 часова и 15.30 и 18.30 часова, добијају на лицу места исцеђен воћни сок и макробитички кекс.

ЛУКОИЛ КАРТИЦА ЗА ПОЉОПРИВРЕДНИКЕ – НЕДЕЉОМ ЈОШ 8 ДИНАРА МАЊЕ

Програм за пољопривреднике путем коришћења посебне корпоративне картице ЛУКОИЛ је прилика за сва регистрована пољопривредна газдинства која желе да оптимизују и контролишу трошкове свог пословања током ове сезоне пољопривредних радова.

Куповином горива путем ЛУКОИЛ картице за пољопривреднике корисник остварује право на попуст 3 динара за куповину Гасног уља 01 и до 8 динара за куповину евродизел горива.

Али то није једина погодност, јер од средине октобра корисници ЛУКОИЛ картице за пољопривреднике ће недељом моћи да купе гасно уље 0,1 додатно снижено за чак 8 динара.

Корисник ЛУКОИЛ картице за пољопривреднике може бити свако регистровано пољопривредно газдинство, пољопривредник, привредно друштво, земљорадничка задруга, установа или друго правно лице, предузетник или пољопривредник који обавља пољопривредну производњу.

ЈЕФТИНИЈА МОТОРНА УЉА ЛУКОИЛ

У акцији која траје од 11. октобра до 29. новембра или до истека залиха моторна уља: LUKOIL AVANGARDE SAE 15W-40 у паковањима од 20 и 5 литара, LUKOIL GEYSER ST (HLP 46) у паковањима од 20 и 4 литара, LUKOIL DIESEL SAE 30 у паковањима од 20 и 4 литара биће јефтинија за 10 одсто. Моторна уља која компанија ЛУКОИЛ СРБИЈА АД пласира на тржиште Србије потичу из широког асортимана производа који задовољавају и највише оперативне захтеве и спецификације како руских тако и страних произвођача возила и опреме. У овај асортиман улазе базна уља која се користе као сировина за производњу готових уља и мазива и индустријска уља за примену код фабричке опреме. LUKOIL Lubricants управља производњом више од 40 одсто свих мазива произведених у Русији, што износи око 1,2 милиона тона и пласира ове производе у више од 20 земаља широм света и издваја значајна средства за развој напредних технологија производње мазива и адитива.

GORIVO NOVE GENERACIJE

Njima je potrebno gorivo, a Vama maksimalna snaga.

РЕДАКЦИЈА БИЛТЕНА

Главни и одговорни уредник: проф. др. Слободан Соколовић
Извршни уредник: Душан Даковић
Новинар, стручни сарадник: Владимир Спасић
email: nnkspres@wpcserbia.rs
Прелом: Метаклиника, www.metaklinika.com